

کتابخانه ملی ایران

بهار ازهوان

وهر گیلانی : عزیز گلزاری

به پیریه به ریتی گشتی غویندنی کوردی بهار کراوه

سہرچا وہ کہ :

HANS ANDERSEN'S FAIRY TALES.

(A SELECTION)

LONDON UNIVERSITY PRESS.

1959

پيشه کی

مندائيه ، پوڙتان شاد •

وهرن دانشن هه قايه تي خوستان بو بگيرمه وه • زووکهن
وهرن • نه وهی درهنگ، بچ پيکی ناکهين •

وای هه قايه ته کان خوئن ! ييشتر نه ميستبون و نه مده زانين • نه و
سال زستانې دونيا ته پرو تووش بو • باو باران بو • رېبوار يکی بيگانه
هات و لای دايه مالمان • منيش به خبر هاتيکی گهرم کرد • که زانيم
هه قايه تان ده زانې جه ند شه و نك ئيزنم نه دا ، پروا • داوام لي کرد هه ندې
هه قايه تم بو بگير يته وه • نه ویش تکای گرتم و قسه ی نه شکاندم • دهستی
بي کرد به روويه کی خوش و به دهنگيکی نهرم و ناسک چي هه قايه تی
ده زانی بوی گيرامه وه •

ينش نه وهی پروا بي گوتم گه رده نت نازا نه بي شه گهر
نم هه قايه تانه بو مندالان نه گير يته وه • منيش به ناوی خوم و به ناوی
تيوه وه سوباسم کرد و گفتم بي دا هه قايه ته کانی بو ئيوه بکه مه ديارى •
به تايه تي له ساليکی وه کو نم سال که سالی ئيوه يه • ئيوه ش هه قی خوتانه

لەم سائە ئافانەیدەدا داواى ھەموو مانگی خۇنان بکەن • ناخ ! چ بکەم
مانی ئیو لە دەستەن نییە • ئەگەر لە دەستەن با بپوا بکەن وەکو
چوکلانی شیرین دەمخسە نیو زاری بچکۆلەتەو •

منداڵینە !

ئەز ھەر ھەندەم لە دەست دئی بە بۆنەى ئەم سائە پیرۆزدەو ھەندى
ھەقايەتى خەلکەن بە زمانى خۇمان بۆ بکێپمەو خەمى سەر داسى
بچکۆلەتان نەختى بپەوینەو ئەگەرچى دەزانم خەمى ئیو لە خەمى
ردبىسى وولانان زیاترەو بە ھەقايەتۆکەى بێگانان ناپەوینەو بەلام چ
بکەم لەو ھەقايەتە زياتر ھىچ دیارى شک نابەم کە ئیو نەبى ھەموو
منداڵانى دنیا بە زمانى خۇيان بۆيان گەپاوەتەو تەمیان لى وەرگرتوو • •
جا کە من ئەو ھەقايەتەم گوئ لى بوو چاوم بەراى نەدا ئیو لى بى بەش
بکەم • لەبەر ئەوەش کە نەمویست ئەو زەحمەتە بدەم بەر ئیو و بانگەن
بکەمە لای خۆم ، بپارم دا خۆم بێمە مائەن و ھەندى ھەقايەتى خۇنى
مامە (ھانز) تان بۆ بکێپمەو •

ئەرى دەزانن ئەو مامە ھانزە کىیە ؟ خەلکى کویندەرە ؟ ئەم
ھەقايەتە لە کوئ فیر بوو ؟

ئەگەر نازانن ، گوئ راگرن با یشان بلیم :

کوپینە ، ئەو مام ھانزە وەختى خۆى منداڵکى زۆر زیرەكو نازاو
خاوتى وەکو ئیو وەسو • لە ئیووش بچووکر بوو • • وەکو برا
بچووگەتەن وەسو •

سەدو ھەفتاو چوار سالى یش بێستا لە مانگی نیشان ھاتە دنیاو •
مانگی گول و کولووک و حاجیلە و شەو بۆ • • مانگی نیشان ئەوەندە خوشو

بۇندار بوو ھانز ويستی يەگەم رۇژ يېتە دونياۋە ، بەلام تەمانلىى گىرد
خەلگەكە لەو رۇژەدا درۆۋ فيشاليان دەگىرد . كالتەيان بە يەك دەگىرد
نەۋىش ركى لەو جۆرە درۆيانە دەبوۋەۋە بۆيە يەگەم رۇژ نەھاتە دونياۋە .
رۇژى دوۋەم ھاتە دونياۋە . ئەو رۇژى كە ئەو ھات مەن تو ھىشتا لە
يىشتى بايىرە گەورەماندا بوۋىن .

نەۋىش ۋە كو ئىمە نازدارى دالكو بابى خۆى بوو . قەت لە قەيان
دەرنەدەجوۋ . ئەو كاتە بابى يىست و يىتچ سالان بوو . داىكى لەخو
گەپابوۋەۋە . تەمەنى چل سال بوو .

ئەو دالكو بابە ھانزيان زۆر خۇش دەۋىست . شەۋو پۇژ ئىشيان
دەگىردە دىيانگىردە پاروۋىەكو دەيانھاۋىشتە زارى ھانز .

بابى يىنەدۆز بوو . يىنەدۆزىكى قەخۇش و روحسوك بوو .
يىلاۋى مىدالى گەپەكى خۇيانى بە ھەرزان چا دەگىردەۋە . چۈنكە
دلى نەھات بە پىخواسى بگەپىن و پىيان لەسەرمان سى پى و لەناو
قوپو چىلاۋدا چلكن پى .

باۋكى ھانزىش ۋە كو يىنەدۆزەگى دراۋىستان بە ھەموۋ دەمى لە
دوكانى بوو . ھەقايەتى زۆر خۇشى دەزانى . كە ھانزى كوپى فەرازى
بوو ھەموۋ يەكشەموان دەبىردە سەيرانى و ھەموۋ جارى ھەقايەتى بۆ
دەگىپايەۋە .

ھەموۋ ھەقايەتەكانى لاقۇتتىن و شەكسىرو ھەزارو يەك شەۋى
بۆ گىپايەۋە .

بەلام سەدە ھەيف و مخابن بۆ ھانزى بىچكۆلانە . ھىشتا ھەرنىدال
بوو . يازدە سالان بوو . كە ئەو باۋكە خۇشەۋىستەى مرد . ئىدى ھانز

هەتو گەوت و گەس نەبوو هەقايەتی بۆ بکێپنەو . ها ، ئەووم لە بێر
نەبوو . دایکیشی کە بە کارە کەری و بیومزن کۆنی بەخێوی دەکرد ،
هەر کاتێ دەرفەتی بوايە . بە تايەتی زستانان لەبەر ئاگردانی دادەنێشت
چیلکەیی لە ئاگر وەردەداو هەقايەتی بەری و حۆری و قازو قورینک و
کۆپەباشاو دێو و درنچ و ئەجندە و فریشتەیی بۆ دەکێپایەو .

هانزی بچکۆلە مندائیکی روح سووک و خوین شیرین و قسە قوت و دەم
بە پیکەنین بوو . زۆری حەز لە نوکە و ئاگاتە و پیکەنین بوو .

کێک کە تەمەنی بوو بە چواردە سالی ، دوورگەیی (فین)ی
ئێوە تەنگ هات . بچوو و چۆلە کە بالی بێ هیلانەیی دایکی ئێوە تەنگ
دیی . هانز زانی دنیا لەو دوورگەیی گەورە ترە . شارو وولانی تر لەو
دیو دەریاوە هەن . بۆیە سەری هەلگرت و روشت . ئەوەندەیی دایک و
دایری بەبەری داگەوتن ، مردن و سووتان ، نەگەپاوە . جوووە
کۆپنەگن . بەینە ک لەوێ مایەو و پاشان کەوتە گەپان و سەرپاسی
دانبارک گەپا . دلی بەوەندەش دانەگەوت سەری لە ئەلمانیا و فەرەنساو
ئیتالیا و سویسرا دا . زۆر شارو ئاوەدانی دیت .

هانز رەوشتیکی هەبوو . بچوو بایە هەر شوێنێک هەقايەتی خۆی بۆ
خەلک دەگێپرایەو و گوێی لە هەقايەتی خەلک دادەگرت . تاواي ئێهات
هەزاران هەقايەت فێر بوو .

هانز کۆپنکی بێفیز بوو . برادەری مندالان بوو . مندالی زۆر
خۆش دەویستن . بگەشتبایە هەر جێگایە ک دەجوو و ناو مندالان . مندالی
دەدا دوو خۆی . لەناویان دادەنێشت و زۆر بە شیرینی هەقايەتی بۆ
دەکێپانەو . هەر مندالیک هەقايەتی بێبێریایە دووشکی لەگەڵ
دەکرد و قەت لەگەڵ پێک نەدەهاتەو .

واى ، ئىستا بىمايايه چەند خۆش بوو مەن و ئىو مەن بىجىو مەن ، كۆرئەمان
بىدایايه هەقايەتە کانی . بەلام کوا ؟

مەندالینە :

واتى نەگەن هانزى هاو پەنمان تەنیا هەقايەتى دەزانى . نا ، نا . هانز
زۆر زیرەك بوو . شیعەرى دادەنا . شیعەرى خۆش . كىنىكى نووسىو
پەرى شیعەرى . جار جاره تەمسىلەش دادەنا . بەین بەینە رو مەنشى
دەنووسى . ئەدى زیرەكى ئاواها دەپت !!

مەندالینە !

دەزانى هانز ئەو هەموو هەقايەتە خۆشەنى لە كوێ مەتا بوو ؟
هەندى هەقايەتى لە داكو بابو خەزمە كەسو كارو مەللەتە كەى
بىست بوون . چۆنى بىست بوون بە دەقە خۆى دەگىرەنەو . كۆرەنى
دەست پاك بوو هەقايەتە کانی نەدە گۆپى .

هەندىكى لەناو كىيان دەرهتەبوون . لە نووسەرانى پىش خۆى
وەگرتەبوون . تىف تىفەى دا بوون . بە شىوێ خۆى بۆ مەندالانى
دەگىرەنەو .

هەندى هەقايەتى وايشى دەزانى ، كە لە كەس نەبوو بوو ، نە
كەس نەبىست بوون خۆى داى نابوون . لە سنگى خۆى دەرى مەتا بوون .

جا هانز ئەوەندە گەپا ، ئەوەندە خەدوى دا هەقايەتان ، ئەوەندە
مەندالى لاواندەنەو تا پىر بوو . كە پىر بوو مەندال ناويان نامام هانز . مام
هانزىان زۆر خۆش دەو بىست ، هەموو جارێ قوڵ قوڵ دەجوون دەيانگوت
مام هانز هاتوین گۆزەت دەدەينى ، باقلاووت دەدەينى ، پۆزانەى خۆمانت

دەدە پەننى ھەر ھەندە ھەقايەتلىكمان بۇ بگىپەو • ئەوئىش يەگەو ماچى
 كەرمى لە تەختى تەوئىل دە كەردن دەستى بە سەرى دادە ھىتانو لەكە
 خۆى دادەنانو ھەقايەتى بۇ دە كەردن •

مام ھانز ئەوئەندى ھەقايەت كەردبوو ، بەم دوايى يە وای لى ھانبوو
 دوناي ھەموو لەلا بېووە ھەقايەت • تەماشای ھەر شىكى بکەردايە
 ھەقايەتلىكى لەسەر دادەنا •

مەندالینە :

مام ھانز ھەندى ھەقايەت بۇ مەندالى وەكو ئیو گىپایەو ، ھەندى
 گىپایەو ، تا بوو بە مام ھانزى ھەقايەتتیز • ھەقايەتەکان ئەوئەندە خوش
 بوون شارو شار خەلك لە وولاتى بىگانان كۆمەل كۆمەل دەھاتن ئەو
 ھەقايەتەیان دەبردو لە مائەو بە زمانى خۆیان بۇ مەندالیان دەگىپانەو •
 تا مام ھانز ھەقايەتەكانى دونیايان پى كەرد • كەس نەما مام ھانز نەناسو
 ھەقايەتەكانى لەبەر نەبى • تەنیا من و ئیووە چەند مەندالىكى بى كەسى وەكو
 ئیمە نەبى ، كەسمان نەبوو لە تەنیش خۆیمان داينى و ئەو ھەقايەتەمان
 بۇ بىكات • مام ھانزىش لە تەمەنى پەنجاسالى دا ، ھەمرى خواى كەرد •

ھەر چەندە مام ھانز مەندالانى جىھانى بەجى ھىشت بەلام (۱۵۶) ھەقايەتى
 زۆر خوشى بۇ بەجى ھىشتن تا ھەموو جارى بیانخوئەنەو و رحەمت بۇ
 كىانى پاكى بىرن •

(۱۵۶) ھەقايەت زۆر زۆر • ناتوانم بە جارلىك ھەمووتان بۇ
 بگىپەو • بۆیە ئەمشەو بەبۆنەى سالى خۆتانەو ھەندىگان بۇ
 دەگىپەو و گەفەشتان دەدەمى ھەر كاتىك دەرفەتم بوو كۆمەل كۆمەل
 ئەوانەى تریشتان پىشكەش بکەم •

بىگومان مام ھانز بزانى جىرۇكەكانى كەوتۈنەتە ناۋ مەندالە
كوردانىش زۇرى ھەۋەس بى دىت • چۈنكە كە مەرد ۋەسپەنى كەرد
جىرۇكەكانى پىشكەش ھەۋەۋ مەندالانى دۇنيا بىكرىن •

دەك كۆپت پى نوۋر بى مام ھانز بۇ خوت ۋە ۋەرە كەنت ! دە تىۋەش
بلىن • ئامىن ! •

- ئامىن ! -

غەزىز گەردى

بىراتان

مەۋلىر - ۱۹۷۹/۳/۹

چەرخ

پوژىك له پوژان سەربازىك له شەپ دەھاتەو .
خورجىنەيەكى بە شانى دادا بوو . خەنجەرپىكى
لەبەر پشتىنى پاكردبوو . دەھات و پىي لە زەوى
دەكوتا ، قۆلى بادەدا : چەپ ، راست . چەپ ،
راست . لە پىگادا تووشى پىرەزنىكى عەپپارھات .
پىرەژنەكە زۆر پىسو ناشىرىن بوو . لىچى تا سەر
سنگى ھاتبوو خوارى . ماندوو بوونى لە
سەربازەكە كردو پىي گوت : « بەخوا پىاوپىكى
بەجەوھەرى . خەنجەرەكەت خەنجەرى پىاوانە .
خورجىنەكەت گەورەو بەنرخە . ئەگەرسەربازى
راستى لەدونىادا ھەبى ئەو تۆيت . قسەيەكم ھەيە
پىت دەلىم ، ئەگەر بەگويم بىكەى چەندت پارە بوى
بۆت دەبى »

سەربازەكە گوتى : « داپىرە ! مەمنوونم ! »

پىرەژن دەستى بۆ درەختىك درىژ كرد ، گوتى :

« ټه و درهخته ده بېنې . ټه وه ناوه گه ی کلوره . برؤ
 سه ری ده بېنې کونیکې تیدایه . ټوی پیوه ده چیت .
 به و کونه دا برؤ خواری . منیش په ټیکت له ناو قه دی
 ده به ستم . هه رکاتیک بانگت کرد
 هه لت ده کیشمه وه . »

سه ربازه که گوتی : « باشه ، که به ناو درهخته که دا
 چوومه خواری ، له وی چ بکه م ؟ »

پیره ژن گوتی : « پاره ی تیدایه . بو خوت بېنه .
 که گه یشنینه بېنې درهخته که خوت له چه قی ریگایه کی
 به رین دا ده دوزیته وه . زور پونا که . سه د چرای
 زیاتر تیدا ده سووتی . سی دهر گای لی یه . کلیلیان
 له سه ره . بیانکه وه . برؤ ژووری یه که م . ده بېنې
 سندووقیکې گوره له ناوه ندی ژووری یه ،
 سه گیکې له سه ر وه رکه وتووه ، هه ر چاویکې
 هینده ی (ژیر) پیاله یه که . مه شیوی . ټه م
 چاروگه ی خومت ده ده می . که چووی له ژووری پای
 بخه . به بی ترس له سه گه که برؤ پیش . هه لی بگره و
 له سه ر چاروگه ی منی دابنی . سندووقه که بکه وه .
 ده بېنې پر پاره یه . توو جی تیدایه . چه ندی هه ز
 ده که یت ټه و توو جی بو خوت بېنه . ټه گه ر زیویشته
 ده وی برؤ ژووری دووهم . ټه و سه گه ی له وی له سه ر
 سندووقه که وه رکه وتووه هه ر چاویکې ته مه ت
 به رداشیکه . هیچ خوت له گووره مه به . سه گه که

بىگرەو بىيخە سەر چارۋىگەي مەن و چەند زىيوت دەۋى
 بۇ خۆت لەناو سىندووقە كە دەرى بىنە . . ئەگەر
 زىرپىشت دەۋى . تا پىت ھەل دەگىرى زىرپت لە
 زوورى سىيەم دەست دەكەۋى . بەلام ئەو سەئەي
 لەۋى لەسەر سىندووقى پارە ۋەركەۋتوۋە ھەر
 چاۋىكى بەقەد بورجەكەي كۆپنھاكن دەبى . لەمنى
 ۋەربگرە، سەگىكى بەراستىيە . بەلام نەكەي خۆت
 تىك بەدى . ھەر ئەۋەندە لەسەر چارۋىگەي مەنى
 دابىي ھىچ ئەزىيەتت نادات . جاتى بىكەۋە تا ھەز
 دەكەي زىرى ناو سىندووقە كە بۇ خۆت بىنە . »

سەربازە كە گوتى : « خراپ نىيە . بەلام پىرەژن،
 ئەدى ئەتۈچىت لەمەن دەۋى . چت بەدەمى ؟ ھەلبەت
 شىتكت دەۋى . »

پىرەژن گوتى : « دەسەرت سۈۋرپىم ، فلوۋسەكەم لە
 تۈ ناۋى . يەك ئىشى بچوۋكەم ھەيە بۆم بىكە . ۋەخنى
 خۆي كە داپىرم لەۋ ۋولاتە ھاتەۋە . چەرخىكى كۆنى
 ھەبو . لەۋىي لەبىر كىرەبو . ھەروا لەۋىيە .
 ئەۋ چەرخە بۇ داپىرى خۆت بىنەۋە چىدىم لەتۈ
 ناۋى . »

سەربازە كە گوتى : « زۆر باشە . پەتەكەت بىنە
 با لە ناۋقەدم بىسەتم . »

پىرەژن گوتى : « فەرمو . ئەۋەش
 چارۋىگەكەم . »

سەربازە کە چوووە سەر درەختە کەو لەوێوە بەناو
 کونە کەدا شۆر بوووە خواری . پیرەژنی عەبیبار
 چۆنی باس کردبوو کتو مت ئەوها دەرچوو .
 لەبەنەو پێگایەکی بەرین و فراوان بوو . سەد چرا
 دەدرەوشایەووە . دەرگای یەکەمی کردەووە . پەککو
 چتۆ سەگی تێدا بوو ! هەر چاویکی هێندە (ژیر)
 پیالە یەك بوو . سەگە کە لێی مۆر بوووە . سەربازە کە
 بە نەرمی دواندی : «سەگە کە . سەگی جوان . کۆری
 باش . » . چارۆگە ی پیرەژنە کە ی پاختو
 سەگە کە ی هەلگرت و لەسەری دانا . سندووقە کە ی
 کردەووە . گیرفانەکانی خۆی پرتووچ کرد .
 سندووقە کە ی پتووە داووە سەگە کە ی وەکو جارێ
 دانایەووە سەری و رویشت . چوووە ژووری دوووەم .
 پەککو ئەمە سەگە ، ئەدی !! هەر چاویکی بەقەد
 بەرداشێك بوو . سەربازە کە پتۆ گوت :
 «سەگە کە وا زەق تەماشام مە کە ، بۆچاوت خراپە .
 چاوت شل دەبێت . »

سەگە کە ی بلند کردو لەسەر چارۆگە ی پیرەژنی
 دانا . سندووقە کە ی کردەووە . کە چاوی بە زیوە کە
 کەوت . ئەو تووجە ی هێنا بووی هەمووی فریڤا .
 خورجینە و گیرفانەکانی لە زیو هەلاخنی .
 سندووقە کە ی داخستەووە سەگە کە ی دانایەووە
 جێگای خۆی .

پاشان چووه ژووری سئیهه • وهی ، وهی ،
 وهی !! لهو سههگه ترسناکه !! دووچاوی پتیه بوو.
 ههر چاویکی بهقهه بورجیکی خر بوو ، وه کو خولخوله
 له کهلهی سههری دا دهخولایه وه • سههربازه که سههری
 بو دانه وانوو گوتی : « ئیوارته باش • » هیچ سههگی
 وای نه دی بوو • نهختی ووردی لی کرد . پاشان تانی
 له خوی داو لی چووه پیش . ههلی گرت و له سهه
 چاروکهی پیره ژنی داناو سندووقه کهی کرده وه •
 خه نی سهه ده خه نی . وای ، چه نندی زیپر تیدا بوو ! نهو
 هه موو زیپره ی هه بی هه موو (کوپنهاگن) ی
 پی ده کپی • هه رچی گلمته شه کرو (سههربازه -
 قووتوو) و قه مچی و ته سپی له رزان هه یه هه مووی
 پی ده کپی . . که سههربازه که ته مه ی دی ، نهو زیوه ی
 له خورجینه و گیرفانه کانی دا بوو هه مووی فری دا .
 که وته به ری هه موو گیرفانه کان و خورجینه و
 سیداره و پوستانه کانی شیش کوت کرد له زیپر • به
 هسته م پی ده کرا له بهر بجوولیته وه •
 سندووقه کهی توند داخست و سههگه کهی له سهه
 دانا یه وه •

که تیری زیپر هیئا ، هاته وه لای کونه کهو بانگی
 سهه ره وه ی کرد : « پیره ژن ، هه لم بکیشه وه • »
 پیره ژنی عه ییار گوتی : « چه رخنه کهت هیئا ؟ »
 سهه ربازه که گوتی : « تو اهوو ! هه ر له بیریشم

نه‌بوو . چا بوو به بیرت هیئامه‌وه . «

خی‌را چوو چه‌رخه‌که‌ی هیئاو پیره‌ژن
هه‌لی‌کیشایه‌وه .

سه‌ربازه‌که هاته‌وه سه‌ر دونیاو گیرفانه‌کانو
خورجینه‌و سیداره‌و پۆستاله‌کانیشی له‌زیر هه‌لاخنی
بوو . به‌پیره‌ژنی گوت : « پیره‌ژن ، نه‌وا چه‌رخه‌که‌م
هیئاو هاته‌وه . به‌لام ده‌بی پیم بلێ‌ی چ ئیشت به‌م
چه‌رخه‌یه ؟ »

پیره‌ژن گوتی : « تۆ هه‌قت به‌سه‌رشتی وا دا
نه‌بی ، باش نی‌یه . پاره‌ی خۆت وه‌رگرت . چ هه‌قت
له‌سه‌ر من نه‌ما . بینه‌چه‌رخه‌که‌م بدی . »

سه‌ربازه‌که گوتی : « قسه‌ی وا پاره‌و پوول
ناکات . نه‌گه‌ر به‌راستی پیم ده‌لێ‌ی چ ئیشت به‌م
چه‌رخه‌یه ، باشه . ده‌نا به‌م خه‌نجهره‌ سه‌رت ده‌برم . »
پیره‌ژن گوتی : « سه‌ریشم ببری پیت نالیم . »

سه‌ربازه‌که توو‌په‌ بوو . سه‌ری پیره‌ژنی بری .
که‌له‌شی پیره‌ژنی که‌وته‌ نه‌و گو‌په‌ . نه‌ویش
چه‌رخه‌که‌ی خسته‌باخه‌لی و هه‌موو پاره‌که‌ی له
چارۆ‌گه‌ی پیره‌ژنه‌که کردو هه‌ر چوار چمکی هیئایه‌وه
یه‌كو گری‌ی‌داو به‌پشتی خۆی داداو به‌ره‌و شار
که‌وته‌ ری . نه‌و شاره‌شاریکی زۆر خو‌ش بوو .
سه‌ربازه‌که‌ش چوو‌ه ئوتیلێ‌کی نایاب و باشت‌ترین

ژووری به کرئ گرت . داوای خوشترین خواردنی
 کرد . چی زوره پاره‌ی زوره . شاگرد بویا خچی یه
 هات . پیتلاوه که‌ی برد . بوی بویاغ کرد . به‌لام
 زوری پی‌سیر بوو کا برایه کی وا ده‌وله مه‌ندو خاوه‌ز
 زیر نهو پیتلاوه کونه‌ی له پی‌دابئ . سهر بازه که
 هیشتا پیتلاوی نوی‌ی نه‌کری بوو . ههر پیتلاوه
 کونه‌که‌ی جارانی له پی‌دا بوو . بو روژی پاشتری
 جوته پیتلاویک و ده‌سته به‌رگیکی نوی‌ی کری .

سهر بازه که بوو به پی‌او یکی ماقوول و لهو شاره‌دا
 ناوی ده‌ر کرد . پاره‌ی هه‌یه ! خه‌لکی له ده‌وره‌دا
 کۆبووه‌وه . براده‌ری زور بوو . براده‌ره‌کانی باسی
 هه‌موو شتیکی نهو شاره‌یان بو کرد . باسی پاشایان
 بو کرد . نهو باسه‌شیان بو کرد که پاشا کچیکی
 زور نازک و نازداری هه‌یه .

سهر بازه که گوتی : « پی‌او چۆن ده‌توانئ نهو
 کچه‌ بیینئ ؟ »

گوتیان : « دیتنی چی ؟ که‌س چاوی پی‌ناکه‌وی .
 فالچی پیشبینی‌یان کردووه گویا نهو کچه‌ می‌رد به
 سهر بازیکی زور ئاسایی ده‌کات . پاشاش نه‌مه‌ی
 پی‌شووره‌یی به . بویه کچه‌ی خستۆته ناو کۆشکینی
 گه‌وره‌ی پۆلابه‌ند . ههر چوارده‌وری شووره‌ی
 به‌رزو قولله‌ی قیتته . له پاشا بترازی که‌س نی‌به
 هات و چۆی بکات . »

سەربازە کە لە دلی خۆی دا گوئی : « وای ، چەند
خۆشە ، پیاو چاوی بەو کچە نازدارە بکەوێت ! ! »

ئەو سەربازە زۆر بەشادی و بەختیاری
رای دەبوارد . نەیدەزانی خەم چی یە ؟ گەمە دەکرد .
سوارسوارانی دەکرد . پارە بە بەر هەژاران وەر
دەکرد . وەختی خۆی نەبوونیشی دی بوو . بەخوا
ناخۆشە پیاو یەك فلسی نەبیست . بەلام ئیستە
دەوڵەمەند بوو ، پۆشته و پەرداخ بوو . برادەری زۆر
بوو . هەموو خۆیان بە دۆستی دلسۆزو ئەویان بە
پیاویکی ماقوول دادەنا . سەربازە کە زۆر لە خوشی
دابوو بەلام لەبەر ئەوەی بە پای پیلان پارە خەرج
دەکردو یەك فلسی دەسکەوت نەبوو ، زۆری پێ نەچوو
پەرپووت بوو . لە دوو درهەم زیاتری نەما . ناچار
بوو لە ژوورە خۆشە کە باری کرد . چوو کۆلیتیکی
تەنگ و تار . بە تاقی تەنئ مایەو . هەموو
برادەرەکان لێی دوورکەوتنەو . وای لێ هات خۆی
پێلاوی خۆی بۆیاغ دەکردو کە بدرا با پینە دەکرد .

ئێوارە یەکیان کە دنیا تاریک داها ، لەبەر
تاریکی دانیشست نە ی بوو تەنانەت یەك مووم بۆ خۆی
بکڕی . نازانم چۆن بوو ، کت و پڕ چەرخە کە هاتەو
بیر . ئەو چەرخە کاتی خۆی بە قسە ی پیرە ژنی
عەبیار لە ناو درەختە کلۆرە کە دا هینابوو یە دەری .

چه رځيكي لي دا ، كه پرووشك له بهرده كه
 چه خماخه ي دا يه كسهر دهرگا كرايه وه . نهو سه گهي
 له بهرده م پهيدا بوو كه ههر چاويكي به قهد (ژير)
 پيال يه ك بوو . سه گه كه گوتي : گه وره م ، نه مر كه .
 له خزمهت دام . »

سهر بازه كه له دلي خوي دا گوتي : « نه ي عاجباتي .
 هه بي و نه بي نه م چه رځه شتيكي وايه ههر چي بمه وي
 بوم جي به جي ده كات . » جا به سه گه كه ي گوت :
 « قه لو شم . هيچم ني يه . هه نديك پارهم ده وي . »

سه گه كه وهك بروسكه دهر په پري ، به چاونوقانيك
 هاته وه . كيسه يه كي پر توو جي به ده مه وه بوو .
 هيڼاي له بهرده مي دانا .

نيدي سهر بازه كه زاني نهو چه رځه چنه د
 به سووده و چون به هانا يه وه ديت . نه گه ريه ك جاري
 لي بدايه نهو سه گه ده هات كه له سهر سندو ووقه
 تووجه كه وهر كه وتبوو . نه گه ر دوو جاري لي بدايه
 نه وي پاسه واني زيو بوو نهو ده هات . نه گه ر سي
 جاري لي بدايه نه وي خاوه ن زيره كه ده هات .

سهر بازه كه بووه وه پارهم دار . گه پرايه وه ژووره
 خوشه كه ي جاراني . بهرگي پوخته ي كرده وه بهر .
 براده ره كاني ناسيانه وه . له ده وري كو بوونه وه
 په رو شي خويان بو باس كرد .

شه و ټكيان سهر بازه كه كه و ته خه يالآت و
 ليكدانه وه . « وای سه يره ! تو و هره نه توانی چاوت
 به كچی پاشا بكه وئ . وای ده لين جوانه . به لام كه
 سال دوازدهی مانك له كوشكي پولا به ندا دهر تهی
 له سهر كليل در ابیت و به شو و ره و فوللهی سه خت
 ته نرا بئ كئ ده سستی ده گاتئ ؟ . ناخو ده بئ نه من به
 دیداری ته و نازداره شاد بيم ؟ ، نه ها !! دوزيمه وه ..
 دوزيمه وه . . كوا چهر خه كه م ؟ »

چه رخیكي لی دا . ته و سه گهی ههر چا و ټكي به قه د
 (ژیر) پیاله یه ك بوو وهك بروسكه هات و له پینسی
 حازر بوو . .

سهر بازه كه پیی گوت : « نه گهر چی نیوه شه وه ،
 به لام زورم مه راقه ، نه گهر بو چا و ترو كانیكیش بئ ،
 چاوم به كچی پاشا بكه وئ . »

سه گه كه یه ك ركیب بوی دهر چوو . سهر بازه كه
 ههر هیندهی ناگا لی بوو سه گه كه هاته وه و كچی
 پاشای له سهر پشت بوو . كچه كه ههر له خه وی
 شیرین دا بوو . به لام ته وه نده جوان بوو ههر كه سنی
 چاوی پی بكه و تايه ده یزانی ته وه كچه پاشایه .

سهر بازه كه ، كه سهر بازی راستی بوو ، خوی
 پی نه گیرا . ماچیكي لی كرد . نجا سه گه كه
 تی ته قاندو كچه پاشای برده وه .

بۆ به یانی که پاشاو سازن له سه ره چا خواردنه وه
 بوون . کچه چوو ه خزمه تیان بۆ گێرانه وه که شه وی
 دی خه ونێکی سه یری به سه گێک و سه ره بازیکه وه
 دیوه . سه گه که له پشتی خۆی کردووه و بۆ
 سه ره بازه که ی بردووه . سه ره بازه که ش ماچی کردووه .
 سازن گو تی : « مه ندی نه و نه زیر و کانه یه . »

کاره که ریکیان پاسپارد شه وی داهاتوو نۆبه ت
 له جی و بالینگانی کچه بگری . بزانی داخو نه وه ی
 نه و ده یلی راسته یان خه ونه .

شه وی دووه سه ره بازه که دیسان ئاره زووی
 دیداری کچه ی هه ستا ، چه رخیکی لی دا . سه گه که
 هات . چو کچه ی هیئاو هاته وه . که له کچه که روو
 هات کاره که ری نۆبه تدار خیرا جلو به رگی کرده
 به رو به هه له داوان که وته دووی . که دیتی چوو
 خانوویه کی گه وه ، له دلی خۆی دا گو تی : « ئوخه ی ،
 نه و زانیم بر دیه کو ی ؟ » . پارچه ته باشیریکی
 هیئا . راست و چه پیکی له ده رگا که داو چوو وه به
 دلنیا یی لی نووست . زۆری نه برد سه گه که کچه ی
 برده وه ، به لام که دیتی خانووی سه ره بازه که راست و
 چه پی له ده رگا کراوه . زانی ته مه شتی که . چو
 ته ویش ده ستی دا پارچه ته بانسیری ک و راست و چه پی
 له هه موو ده رگای خانووه کابی شار دا . زیره کی
 ئاوها ده بی ! که هه موو ده رگا کان راست و چه پیان

به سه‌ره‌وه بټی هه‌ښت ګاره‌ګه‌ره‌ګه خانووی ګوړیڼ
ناناسیټه‌وه .

سپیډه زوو . پاشاو شاژن ، کاره‌ګه‌رو هه‌موو
ده‌ستو پیوه‌ندی باره‌ګایان به ګه‌ل‌خویان‌دا ، چوون
بزائن شازاده براوه‌ته کوی و بو کټی براوه ؟ که پاشا
چاوی به یه‌که‌م ده‌رگا که‌وت راستو چه‌پی لی‌درا
بوو ، هاواری کرد : « ټه‌وتا ! »

شاژن دیتی ده‌رګای دووهم راستو چه‌پی
لی‌دراوه ، قیژاندی : « نه‌خیر ، پیاوه‌که . ټه‌ونی‌یه .
سه‌یر که ټه‌مه‌یان خویه‌تی . »

هه‌موو پیکه‌وه چاویان به‌و هه‌موو راستو چه‌پانه
که‌وت ، هاواریان کرد : « ټه‌وتا یه‌کیک ، ټه‌وتا
یه‌کیکی‌تر . یه‌کیکی‌تر . » ته‌ماشای هه‌ر ده‌رګایه‌کیان
کرد ، راستو چه‌پی لی‌درا بوو . تی‌ټه‌یشتن
ته‌فره‌دراونو ټه‌و ګه‌رانه‌یان بټی‌فایده‌یه ،
خانوو‌ه‌کیان پی‌نادوژریته‌وه .

شاژن ژنیکی مه‌کرو بوو . بیجکه‌له
ګالیسکه‌هاژوان شتی تریشی ده‌زانی . مقه‌سیکی
ګه‌وره‌ی زیږی هیڼا . هه‌ندی پارچه‌ ټارموونی
هه‌لبرې و ټوربه‌یه‌کی ګچکه‌و جوانی دروست کرد .
ټه‌و ټوربه‌ی پر دنکه‌ګه‌نم کردو له‌پشتی کچه‌ی
به‌ست . به‌لام کونیکی بچووی له‌بنی ټوربه‌که

هیشته وه ، بۆ ته وه ی ته گهر کچه یان برد دنکه
گه نمه کان پئی و پئی برژین و بزانش بردوویانه ته
کوی .

شه و ، سه گه که دیسان هات . کچه پاشای خسته
سه رپشتی خوی و رای کردو بۆ سه ربازه که ی برد .
سه ربازه که ته شقی کچه ببوو . له دلی خوی دا
ده یگوت ئاخ چۆن کوره پاشا نه بووم تا بچمه
داخوازی ته و کچه و بیهینم .

ته م جاره سه گه که ئاگای له وه نه بوو دنکه گه نمی
ناو تۆربه که ههر له کۆشکی کچه وه تا بهر په نجه ره ی
ئوتیلی سه ربازه که به پیره پیره پڑاوه .

بۆ سبهینی ، پاشاو شازن شوونیان هه لگرتو
زانیان کچه براوه ته کوی ؟ سه ربازه که یان قۆل به ست
کردو ده زندانیان هاویشته .

سه ربازه که به کزو کویری دانیشته . وای
زیندانیکی تاریک و نوته ک بوو . چۆنی بلتی وای
ناخۆش بوو . ئاگاداریشیان کرده وه که به یانی
له گهل که وای سپیندی له سه ری ده درئی . شتی وای کاله
نی یه ! حه یف له وه دا بوو چه رخه که ی پئی نه بوو . له
ته نگاویان پئی رانه گیشته بوو بیهینی . له ئوتیل
به جی مابوو .

به یانی له په نا شیشه کانی په نجه ره ی بچووکی

ژووره که وه سه یری کرد خه لکی به پر تاوی ده چوونه
 ته ماشای له سیداره دانی ته وه وه . ده نکی ته پلو
 که په نا ده هات . سه رباز به جاده دا ده هاتن و
 تی ده په پین . ته وه موو عاله مه ده چوونه ته ماشایی .
 شاگرد بویا خچی په که شیان له که لدا بوو به
 به روان که ی چهرمو به تای جوت ته سولیک ده چوو .
 ته وه نده ته نگاو بوو . ته وه نده به هه شتاوی
 پای ده کرد ، له را کردن دا لنگه سولیکی په یری و
 که و ته نزیك په نجه رهی شیشه به ندی سه ربازه که .
 سه ربازه که گازی کرد : « هو ، شاگرد بویا خچی .
 خوت ته نگاو مه که . تا من لیړه بم ، هیچ به هیچ
 ناکرئ . وهره دره همیکت ده ده می پرؤ ثوتیله که بو
 شوینی من . چه رخیکم له وی له بیر کردووه بو
 بیننه . به لام خیرا به . »

شاگرد بویا خچی بو دره همینک ده چووه ئاسمانی
 هه پیه ی لی کرد . چوو . چه رخی که ی هیئاو دایه
 سه ربازه که .

ته و جا به زم خوش بوو . گوئی بگره بووت بکیرمه وه
 چی قه و ما .

قه نارویه کی گه وره یان له دهره وه ی سار ، نه
 گوړه پانیك چه قاند . سه رباز دهره یان کړت .
 خه لك له هه موو لایه که وه ئاپوره یان دا . سه د هه زار
 که س ده بوون . پاشاو شاژنیش به رامبه ر قازی و

حەشامەتە گە لەسەر تەختیکی نایاب دانێشتن .
 سەربازە کە یان برد ، گەیشتە سەر پایە ی
 قەنارە . هات پەتی بخەنە گەردەن . گوێی نەخنی
 مۆلەتم بەدەن ، داوایەکی بچوو کەم هەیه . وا
 روێشتوووە پیش ئەوێ تاوا بار لەسەری بدرێ
 ئەگەر داوایەکی بچوو کە هەبێ بۆی دەکەن نا
 لەسەر دلی نەبێتە کەسەر . منیش زۆرم حەز لێیە
 لە سەرەمەرگ دا سبیلیکی بە دلی خۆم بکێشم .
 دوا سبیلە لەم دونیایەدا .

پاشا داواکە ی رەت نە کردەووە . ئەویش
 بە کاوێ خۆ سبیلی تێ کردو دەمی پێوێ ناو دەستی
 بۆ چەرخی کە برد ، سبیلە کە پێ بکات .

چەرخی هێنا دەری . حازری کرد . خێرا ، سێ
 جار لەسەر یەک لێی دا : یەک ، دوو ، سێ . هەرسێ
 سەگ لە بەردەمی ئامادە بوون : ئەوێ هەر چاویکی
 بەقەد ژێر پیاڵە یەک بوو . ئەوێ هەر چاویکی
 بەقەد بەرداشێک بوو . ئەوێ هەر چاویکی بەقەد
 بورجیکی خە بوو .

هەموو پێکۆلیان کردو مەراڤان : « گەرەم ،
 ئەمەر کە ! »

سەربازە کە گوێی : « فریام کەون ، لەسەرم
 دەدەن . »

سەگەکان پێکەوێ هێرشیان بۆ قازی
 حەشامەتە کە برد . هەر کەسێ کەوتە بەری لنگو

لووتیان گرت و فری یاندا ئاسمانی و هه پرون به
هه پرونیان کرد .

پاشا هاواری کرد : « کاکه ، له سه ری ناده م .
بابه ، له سه ری ناده م » به لام سه گه هه ره گه وره گه .
پاشاو شازنی گرت و تی هه لدانه ئاسمان .

سه ربازه کان هه موو زه نده قیان چوو .
په رتان پووتانیان پی که وت . نه و خه لکه به جاری
ده خاله تی سه ربازه که بوون « ئیمه کردمان تو
نه یکه ی . پیای چا به مه مانکوژه . ده تکه یین به
پاشا ، کچی پاشات ده ده یینی »

سه ربازه که سه گه کانی هتور کرده وه .
خه لکه که گالیسکه ی پاشایان هیناو
سه ربازه که یان هاویشه ناوی . هه ر سی
سه گه که ش ته قله کوت هاتن له به رده م سه ربازه که دا
وه رکه وتن و هاواریان کرد : « هوپای ! » . مندا له
وورته که ش به په نجه ی ده ست فیکه یان کیشا .
سه ربازه کان سه لامیان بو وه رگرت .

ئیدی له و روژه وه کچی پاشا کوشکی پولا به ندی
به جی هیشته و بوو به شازن - قسه ی خومان بی
خویشی حه زی لی بوو - .

یه که هه فته ی ته و او شایی و گووه ند گه را .
سه گه کانیش ته بای وان چوونه سه ر خوانی خواردن
و - بی تو ناخوش - تیریان - کفته - خوارد .

کچوڻهي شقارتہ فروش

سەرمايه کي زۆر تووش بوو • به فرو په هيله
 بوو • پوژ له سهر ئاوابوون بوو • نهو ئيوارهيه
 دوا ئيوارهي سائي کونو سهره تاي سالي تازه
 بوو •

کچۆله یه کی هه ژار به سه رکۆتی و به پێ خواسی
له بهر ئه و سه رمایه دا ، به و تاریکه یه به کۆلانا دا
ده گه را . راستی که له مالتی ها ته ده ره وه جو ته
سۆلیکی له پێ دا بوو . به لام سۆله کان زۆر
گه وره بوون . ئه وه نده گه وره بوون دایکی جار و بار
به سه ر پێی خۆی وه ده کردن .

که به پریگادا ده پرویشته له هیکه وه دوو ئو تو مایل
گفقه یان هات و به لایه وه تی په پرین ، ئه ویش نه ترسان
بازیکی هه ل داو ده رپه ری . سوله کانی
له پی بوونه وه و په پرینه ئه و لاوه . لنگیکی
دوژی یه وه ، به لام لنگه که ی دی که و ته ده ست

مندالیکى چه تون . فراندی و گوتى که کورم بوو
بوى ده که مه لانك .

کچوله که بهم شیویه له کولانان ده په پړاو
ده سووړا . پټی په بچوو که کانی ته زی بوون و شینو
مور هه لگه پرابوون . هه ندی ده سته شقارته ی له
چارو که یه کی کون پټچا بوو . ده سته یه کیشی به
ده سته وه گرتبوو . شقارته ی ده فروشت . به لام
ته و پوژه تا ئیوارى که س هیچی لی نه کړی و که سیس
فلسیکی پټی نه به خشی . به و سه رماو سوله یه ، به
زگی به تال و برسی یه وه ده گه را . له خوی بی که سو
بی نه و اتر نه بوو . وای له و بچکوله به سته زمانه !
کلو کلو به فر ده که و ته سه ر پرچه دریژو
جوانه که یه وه . پرچی ته وه نده جوان بوو له پشته وه
گلوازه ی کرد بوو . به لام خوی قهت بیرى له جوانی
خوی نده کرده وه . به خه یالی دانه ده هات که کچینکی
ته وه نده قشت و ژیکه له یه .

ته و ئیواره یه روناکی له په نجه رهی خانووه کان
ده دره وشایه وه . بونی چټشت و قازی بریانی کولانی
په کردبوو . چونکه ته و ئیواره یه ئیواره ی سه ری
سالی تازه بوو . . . ته دی ، کچوله که س هه ر بیرى له و
پوژه ده کرده وه .

قوژبنیکى دوزى یه وه ، دوو خانوو که یشتبوونه
یه کترو یه کینک نه ختی له وه تر زیاتر هاتبووه

٠ ٠ له و قوژبڼه هه لتوتر کاو پی یه کانی
 هه لکیشایه وه بڼه خوئی و گرموله ی کرد . قهت
 سه رمای وای نه دی بوو . نه شیده ویرا بچیته وه مالی
 چونکه نه وړوژه هیچ شقاته ی نه فروشتبوو . یه
 فلوسی پهیدا نه کرد بوو . نه گهر به دهست به تالی
 بچووبایه وه باوکی لی دی ده دا . نه گهر نه ویش نه با ،
 خو ماله ویش هه ر ساردوسره ، پیخه فیان ساپیتیه .
 پووش و په لاش و به پری ناو دهرزو ده لاقه کان (با)
 ناگیر نه وه . . وورشه ی دی دیته ژووره وه .

هه روهخت بوو دهسته بچکوله کانی بقه سرن .
 وای !! ره نگه قله شقارته یه کی بچوو کی به که لک بی .
 هه ر نه وه نده غیرت بکات و قلیک له دهسته شقارته که
 دهر بیښی و له دیواری بخشینی ده توانی په نجه
 سره کانی گهرم بکاته وه . تانی له خوئی دا قلیکی
 دهرهینا . به دیواری دا هیڼا . ووش . ووش .
 کلفاندی و گری گرت .

بروسکه یه کی گهرم و گه شی هاویشته . ده سنی
 تپوه رهینا . ده تگوت مومیکي بچکولانه یه ، چرایه کی
 گه شه . که له ناگره که پاما وای زانی له بهر
 سو به یه کی ناسنی گه وره ی بزرمار کوت دانیشته وه .
 ناگره که ی باش ده سووتا . دلی به گهرماییه که
 بوو ژایه وه . به لام که پی دی دهرهینا پیداته بهر سو به
 که رمی بکاته وه . پرت ! ناگره که کورایه وه . سو به که

بزر بوو . دار کټکی سووتاوی به ده ست مایه وه .
به س .

قلټکی تری ده ره یتنا . دایگیر ساندو چه خماخه ی دا .
دونیای روناك كړد . ته ماشای كړد دیواری به رده می
وه كو شووشه وا روون بوو . زووره وه ی لی دیار بوو .
ژووره كه میژیکي تیدا بوو . میژه كه قوماشټکی
سپی به سهر دا هه لكشا بوو . تا قمه فه خفووری به کی
ړټك وپیټکی له سهر بوو . قازیکی سوور كراو ه شی
له سهر بوو . خوځو سیوی به سهر دا بلاو كرا بووه وه .
تامو بویه کی زور خوشی لی ده هات . له وهش خو ستر
ته وه بوو كه قازه كه له ناو فه خفووری به كه وه بازی دا
ده ری . چه قویه ك و چه نكا ټیكي به دندو و كه وه گرت و
به له نجه بو لای كچه كه هات . له و كاته دا ؛ پرت !
دنكه شقار ته كه كوژایه وه . له دیواری ساردو رمق و
ته ستوور به ولاوه سیچی له به رده م دا نه ما .

كچه قلټکی تری لی دا . كه ناگره كه پی بوو . وای
زانی له ژیر جوانترین دره ختی (کریسماس) دا
دانیشتووه . دره خته كه زور له و دره خته زلترو
راز او تر بوو كه پار سهری سال له شووشه به ندی
دوكانی ده و له مه ندیك دا چاوی پی كه و تبوو .
دره خته كه هه زاران مؤمی له ناو چله سه وزه كان دا
ده بریسكایه وه . گه لی وینه ی په نكاو په نگی گه وړه
چاویان تی بړی بوو ، وه كو نه و یتانه وا بوون كه

له په نجه رهي دو كانداره كه دا بوون . كچه به په روښي
 هه ردوو ده ستي بؤ دريژ كرد . پرت . شقارته كه
 كوژا يه وه . مومه كاني سه رچلي دره خته كه هه ر
 به رزبوونه وه تا هه موو بوون به ته ستي رهي
 پرشنگدار . ته ستي رهي كه داپژاو كلكه ناگريكي
 سوورو گه شو دريژي له ناو ندي ئاسمانه وه به
 دوو خوي دا راكيشا . كچه له دلي خوي دا گوتي :
 « ئاي ، هاي ، نه وه پياوچا كيك عه مري خوي كرد »
 چونكه داپيري ره حمه تي هه موو جاري كه له سر
 كوشي خوي داده نا ، ده يگوت كه ته ستي رهي كه
 ده كشي نه وه پياوچا كيك دهمري و پوحي
 به رزده بيت هه باره گاي يه زدان .

كچه قله شقارته يه كي ترشي دهره يناو به
 ديواره كه ي داهينا . شقارته كه گري سه ندو نه و
 ناوه ي پوناك كرده وه . ته ماشاي كرد داپيري
 سه رسپي له نيو پوناكي يه كه دا وه ستا بوو . تا
 بلتي جوانو نووراني بوو . تا بلتي ميهره بانو
 دلنه رم بوو . كچه كه چاوي پي كه وت هاواري كردي :
 « داپيره ، به جيم مه هيله . له گه ل خوتم ببه . ده زانم
 ناگره كه بكورينه وه تو ش دپروي . وه كو سوبه
 كه رمه كه و قازه برياني يه كه و دره خته جوانه كه بز
 ده بيت . »

يه كه له سر يه كه دنكه شقارته ي لي دا . چونكه

نەیدەو یست داپیرە ی پروا و بەجێ ی بێلی .
 شقارتە کانیش ئەو نەندە گەش و جوان
 دەدرە و شانەو . بێووە پۆژی نیوە پۆ . داپیرە ی
 لەجاران کە ئەگەت و نازدارنر بوو .
 لێ ی هاتە پێشەووە خستە سەر باسکی و هەردووکیان
 بە شادی و خوشی هەلفرین و بەرە و ئاسمان بەرز
 بوونەووە . کە نەسەرهای لێ بوو ، نە برسیتی و نە
 ترس . بە دنیای ی لە سینەری خوادا ژیان .

بۆ بەیانی ، سبەینی زوو دیتیان کچە کە بە
 پرومەتی سوورو لێوی خەندانەووە لەو قوژبە
 کە و تۆووە فنیانی لەبەر براوە . دوائیواری سالی
 رابردوو لەسەرمان رەق هەلکەرا بوو .

بەیانی سالی تازەش کە گزنگی دا ، تیشکی لە
 تەرمە بچکۆلانە کە ی کچە دا ، کە لەو قوژبە ساردەدا
 راکشا بوو ، دەستە شقارتە یەکی سووتاویشی
 لەتە ئەکە ئەکە بێوو .

خەلکی کە چاویان پێ کەوت ، گۆنیان :
 « بەستە زمان !! دیارە و یستوویەتی بەم شقارانە
 خۆی گەرم بکاتەووە . » بەلام کەس نەیدەزانی کچە
 ئەو شەووە چەند شتی جوان جوانی دیووە لەبەر چ
 روناکی یەکدا بە دیداری داپیری شاد بوووە
 هەردووکیان پێکەووە چوونەتە ئاھەنگی سالی نوێ .

دوو دئدار

تۆپ و مزراح لەگەل ھەندى لەیستۆكى تر
كەوتبوونە ناو چەكمەزەى منداڵىكەوہ . پۆژىكيان
مزراح بە تۆپى گوت : « ئەرئى ، ئىمە پىكەوہ لەيەك
شويندا دەژين ، بۆچى مێردم پىناكەى و بىنە
ھاوسەرى يەكتر . »

تۆپەكە كە پىستەيەكى مەراكشى پۆشى بوو .
زۆرى پالەخۆى بوو . خۆى پىزۆر جوان و نازدار
بوو . دەعيەى نەھىنا ھەر وەلامىشى بداتەوہ .

رۆژى پاشرت خاوەنى لەیستۆكەكان ھاتو
بۆياغى سوورو زىپىنى لە مزراحەكەداو بزمارىكى
سفرى تىگرت . مزراح خولایەوہ . پەككو شتىكى
بەنرخ بوو !! بە تۆپى گوت :

«سەيرم كە ، چەند جوان شايى دەكەم . ئىستا
چ دەلىنى ؟ مێردم پىناكەى ؟ من و تۆ بۆيەك باشين .
لەك دەوہ شىنەوہ . تۆ باز ھەلدەو منىش شايى

ده که م . که س به قه د ئیمه به خته وه ر نی یه . توپ
گوتی : « قسه ی وا چۆن ده که یست ؟ چما نازانی
داکوبابم پیسته ی مه راکشین و ته په دۆرینکی به نرخم
له ناو زگ دایه . »

مزارح گوتی : « منیش له دارجاو که وتوومه ته وه و
پاشا خۆی له سه ر ته خته یه کی تایبه یی
ده مخولینیته وه . »

توپ گوتی : « جا به ته مای بروات پی بکه م ؟ »
مزارح گوتی : « یاخوا ، نه گه ر قسه که م درۆ بی .
جاریکی تر نه خولیمه وه . »

توپ گوتی : « که س به دۆی خۆی نالی تر شه .
شتی وا قه ت نابیی . ئاخو من نیوه ی ماره ییم له
چۆله که هاتووه . هه موو جاری که ده چمه ئاسمانه وه ،
سه ر له هیلانه که ی ده ردینئ و ده لی : (ده که ی؟) منیش
جاریکیان له دلی خۆم دا گوتم « ئا » ، نه وه ش نیوه ی
ماره یی یه . به لām په یمانت ده ده می هه رگیزاو هه رگیز
له بیرت ناکه م . »

مزارح گوتی : « نه وه نده ش هه ر باشه . حراپی
چی یه . »

له وه زیاتر یه کترین نه دواند .
روژی دووه م کوپه که توپی ده رهینا . تۆبه که
وه کو مه ل که وته ئاسمانه وه . مزارح به ماشای

کرد . تۆپە که نه وه نده بهرزبووه وه له مهودای چاو
 چووه ده رتی . که ده چووه ناسمان و ده هاته خواری .
 (زرم) به زهوی ده که وت و بازیکی بلندی هه لده دا
 بۆیه ش وای ده کرد چونکه تۆپیکی بزوز بوو .
 ته په دۆری له ناو زمی دا بوو . ههشت جار چووه
 ناسمان و هاته وه . جاری نۆیه م که چووه ناسمان
 نه هاته وه . ناو و ناو چوو . نه وه ندهی کۆپه لئی که را
 نه یدۆزی به وه . نیتر لئی بی هیوا بوو .

مزراح هه ناسه یه کی ساردی هه لکیشاو گوتی:
 «نه من ده زانم له کوی یه . چووه میردی به چۆله که
 کردووه . ئیستا له هیلانه ی چۆله که دایه . »

مزراح تا زیاتر بیرى له تۆپه که ده کرده وه پتر
 نه شقی ده بوو . هه ر چه نده تۆپ میردی به مزراح
 نه کرد و دلی به یه کیکی تر دا به لām هه ست و
 سۆزی جۆشان دو جولاندى . مزراح که وته سه ماو
 خولانه وه . به لām بیرى هه ر له لای تۆپه که بوو . تا
 ده هات له بهر چاوی جوانتر ده بوو .

چه ند سالیکی به سه ردا تی په رى . نه شقی
 مزراح کۆن بوو . خۆشی که وته سالانه وه .
 پۆژیکیان تازه په نگ کرا بوو . ببووه مزراح یکی
 زیر که بازیکی هه لداو خولایه وه و مه یی . له هیکه وه
 بازیکی توندی هاویشته و بزور بوو .

ئەم لا گەپان ، ئەو لا گەپان ، قىسى ژىرزەمىنىش
گەپان نە ياندۆزى يەو .

مزاراح بازى دابوو ، چووبوو نەو توونى
سەر شۆركىي كە پراوپرى كۆنە شىرە بوو . لاسكە
كەلەم و زىل و تەنى تىدا بوو . مزاراح لەدلى خۆى دا
گوتى : « ئىرە زۆر ناخۆشە بۆم . لىرە ناخەویمەو .
بۆياغە كەم زوو دەتە كى . پەككو كەوتمە ناو چ
سۆرەوبۆران ؟ »

بە تىي چاوان سەيرى قاچكە كەلەمىكى
شەق بردووى كرد . لەولاو شىكى خرى كەوتە
بەرچاو . لە سىوى كۆنى دەكرد . بەلام سىو نەبوو .
تۆپە كە بوو ، كەوتبوو سەربان و بەناو
دوو كەلكىشەو شۆربىووەو نەو توونى
سەر شۆركىي .

كە تۆپە كە چاوى بە مزاراح كەوت ، گونى :
« بەخوای چا بوو يەكىكى خۆيىم هاتە لا . تىر پىكەو
دەدوین . راستە لە پىستەى مەراكشى دروست
كراوم . كچىكى عازەب بەرگى درووم . تەپەدۆرىكى
جوانم لە ناو زىك دايە ، بەلام كەس بەخەيالى دا نايە
تەماشام بكات . ئەو كاتەى كەوتمە ناو
دوو كەلكىشەو زۆرم نەما بوو مىرد بە چۆلە كە
بكەم . كەچى ئاوام بەسەر هات . نەو پىنچ سالا
تەپوشى هەلدەمزم . بىروا بكەن پىنچ سال بۆ كچى

عازەب كەم نىيە ، زۆر زۆرە . »

بەلام مزاراح وورتەى لە دەم نەھاتە دەرى .
دەلخووزى گۆرىنى ھاتەو ىاد . تا پتر گوىى لە قسەى
نۆپ بوو زياتر لىى مسۆگەر بوو ئەو ھەبىو نەبى
كۆنە دەلخووزى خۆيە تى .

لەو كاتەدا كارەكەر ھات توونى سەرشۆركى
پاگژ بكاتەو . كە چاوى بە مزاراحە كەوت
قىزاندى : « ھورپرا ، ئەو تا مزاراحى زىپرىن . »
مزاراح خەنى بوو . لەو زندانە رزگارى بوو .
چوو دەرهو .

بەلام كەس باسى تۆپى نەكردو مزاراحىش باسى
كۆنە دەلخووزى خۆى بۆ كەس نەكىرايەو .
دەلخواريك پىنچ سأل لە توونى سەرشۆركى
بكهوى و نەوشى بكىشى ، رەونەقى نامىنى .
بەراست ، ئەگەر لە توونى سەرشۆركى تووتى
يارەكەت ببىت ھەرناتەوى خۆى لى بەخودان بكەين
بىناسىتەو . وانىيە ؟ .

چەرځو فەلەڭ

هەبوو نەبوو بازارگانىكى زۆر دەولەمەند هەبوو .
ئەوئەندە دەولەمەند بوو پىي دەكرا جادەيەكى تەواو
زىپرېژ بىكات . يەك بەكۆلانى زىپرى هەبوو . بەئەم
پارەكەى خەرچ نەدەكرد . درهەمىكى سەرف
بىكردبايە دىنارىكى دەخستە جى . ئەو تەرزە
بازرگانە بوو . زۆرى نەبىرد ئەمرى هەقى
بەجىگەيانە .

ئەو سامانەى كۆى كىردبووئەو بۆ كۆپەكەى
بەجىما . كۆپە دلتەپ بوو . قەت بىدلى خۆى
نەدەكرد . بەپاى پىلان پارەى دەبەخشى . بەكەيى
خۆى راى دەبوارد . هاتوچۆى تىانرۆى دەكرد .
دىنارى دەكردە كوش قاقەزو يارى پىدەكرد . ئە
دەم گۆم و پرووباران ، لەباتى بەرد ، يارى مراوى
نېرانەومىيانەى بەلىرەى زىپ دەكرد . پارەكەى
لىقەزا بوو . وا نەبالەكۆلى نەدەبووئەو . چاكى
كرد لەكۆل خۆى كىردەو . واى لىهات لە

چاره گه دینار پک زیاتری نه ما . جل و به رگیش . له
جو ته سؤل پک و کونه کراسی کی ئاودامان زیاتر هیچی
له بهردا نه ما .

براده ره کانی لی پره وینه وه . وه کو جاران
په شته په شتیان له بهر نه ده کرد . له گه لی نه ده چوونه
گه پانی .

ئهو کورپه براده ریکی گه نچ و دلسوزی هه بوو .
براده ره که ی چهرخ و فله کیکی به دیاری بو ناردو
گوتی : « نه مه ت هه بی به سته . هیچ ئیش و کار
مه که . » جا چما چ ئیش هه بوو ، داخوا ده یكات یا
نایكات .

به پراستی ئهو چهرخ و فله که شتیکی سه یر بوو .
بتجوو لاندایه وه . چهرخ و فله که که ده فری و ده که وته
ئاسمانی .

کورپه چووه ناو چهرخ و فله که که ، دانیشته .
ده سه که که ی بادا . ووش ، ووش ، ووش .
چهرخ و فله که فری . به سه ر دو که لکیشی بانان و
به سه ر هه وری ئاسمانان دا فری . پویشته . له نا کاو
قرچه یه که له چهرخ و فله که که هه سته . کورپه
هه تره شی چوو نه وه که چهرخ و فله که گرده بر بشتی و
بکه ویتته خواره وه . به لام چا بوو قرچه که چ نه بوو .
هی نه وه بوو چهرخ و فله که چووه باریه که و توندتر
بوو .

هەر پښت ، پښت ، تا گه ښته تورکستان .
 له ناو دارستانیک دا نښته وه چه رخ وښته له که که ی
 له ناو پووش و په لاش دا ښارده وه خو ی به پښان
 چووه ناو باژپری . . تورکیش هه موو به تایی سونو
 کراسی بوون بویه هیچ کیشمه و دڅه ی نه هاته پری .
 یه کهم جار تووشی دایه نیک هات ، کورپه یه کی
 خه په توله ی به نامیزه وه بوو . بانگی کرد : « دایه نه که ،
 زه حمت نه بی پرسیار یکم هه یه . نه ری نه و کوشکه
 گه وره یه چی یه له دووره وه ی ښار . په نجه ره ی وا
 بلنده . »

دایه نه که وه لامي دایه وه : « نه وه هره مسه رای
 کچی پاشایه . فالچی خه بهریان داوه نه و کچه
 تووشی دلداري یه کی ناخوش ده بی ، بویه نه و
 کوشکه یان بو له وی کردووه . پاشاو ښاری
 لی ده رچی که س نایگاتی . »

کوپه بازار گانه که سوپاسی دایه نه که ی کردو
 گه پرایه وه دارستان . چووه ناو چه رخ وښته له که که ی .
 ده سکه که ی بادا . به سه ربانان دا فری . چوو ، چوو ،
 ، چوو به په نجه ره که دا چووه ژووری کچی پاشا .
 کچه له سه ر قه نه فه راکشا بوو . خه وی
 لی که وتبوو . نه وه نده ناسک و نازدار بوو ، کوپه ،
 خوی پښ نه گیرا (مرچ) ماچی کرد . کچه به ناکا هات .
 زور تر سا . به لام کوپه دلی دایه وه کوتی :

(مه ترسه ئەمن خۆای تور کانم . له ئاسمانهوه بۆ
 سهردانی تۆ ها تووم .) . کچه نه دیتکه بوو .
 قسه کهی له دل چەقی و برپای کرد . دووبه دوو
 دانیشن . کورپه دهستی پێ کرد هه قایه تی
 چاوه جوانه کانی کچهی گێپرایه وه . گوتی ئەو چاوانه
 وه کو گۆمی مه ندو قوول وان و خه یال وه کو پهری
 به حری مه له وانی یان تیدا ده کات . هه قایه تی هه بیهی
 گێپرایه وه گوتی : « نه وه بیه جوانه ت وه کو
 چایه ک وایه به فر دای پۆشیبی و په له
 سه هۆلی وینه داری جوان و بریسکاوهی تیدا بی .
 پاشان باسی حاجی له قلعه قی بۆ کرد که هه موو سالتی
 بیچووی جوان جوان هه لدینتی .

قسه وه هه قایه ته کانی زۆر خوش و به تام بوون .
 سیحراوی بوون . به دهم ئەم قسه خوشابه وه داوای
 له کچه کرد که میردی پێ بکات . کچه قایل بوو .
 به لام گوتی : « ده بی پوژی شه موو بیته وه . نه
 کاته پاشاو شارن بۆ چا خواردنه وه دین . با ئەوایش
 ئاگادار بن . ئەگەر بزانی میرد به خۆای تور کان
 ده کهم بی شک زۆریان که یف پێ دیت .

به لام دیاره تۆ هه قایه تی زۆر خوش ده زانی .
 دایک و باوکیشم زۆریان هه ز له هه قایه ته . دایکم
 هه قایه تی وای پێ خوشه باسی جوانی و داوین پاکی
 تیدا بی . باوکیشم هه زی له هه قایه تی وایه که

نوكتەو پىكە نىنى تىدابتى . ھەقايەتى ئاوايان بۆ
بگىرەو . باشە ؟

كوپە گوتى : « زۆر باشە . كەوابوو لەباتى
نیشان ھەقايەتان دىنم . »

كچە شىرىكى زىپرى پىشكەش كرد كە زۆرى
كەلك لەو شىرە وەرگرت . مالاوايى كردو رۆيشت .
بەسواری چەرخ و فەلەكە كە پۆيشت . چوو ،
جارى زوو كراسىكى نوئى بۆ خۆى كرى . پاشان
چوو لە كونجىكى دارستانە كە دانىشتو ھەقايەنى
ھەلبەست . دەبا بۆ رۆژى شەموو ھەقايەتەكان
تەواو بكات . ھىچ ئەزىتە پۆو نەدیت . بۆ رۆژى
شەموو ھەقايەتەكان ئامادە بوون .

پاشاوشاژنو سەراپای بارەگا چوون چايەك
لەلای كچە بخۆنەو . كە ئەو خەبەرەيان زانى .
ھەموو بەخۆشى و شادى بە پىر كوپەو چوون .
كوپە ھات . دانىشتن .

شاژن داواى لى كرد ، گوتى : « ھەقايەتتىكىمان
بۆ بگىرەو . بەلام ھەقايەتتىكى وابى سوودى
ھەبى . ئەقلى تىدابتى . »

پاشا گوتى : « بەلام پىكە نىنىشى تىدابتى . »
كوپە گوتى : « بەچاوان » . دەستى بە
كىرەنەو ھەقايەتەكە كرد .

گوئی بگرن . ئەو ھەقايەتە خوشەي گيپرايەو .

گوئی :

ھەبوو ، نەبوو ، دەستەشقارتەيەك ھەبوو . ئەو
شقارتانە زۆر شانازیيان بە خويانەو دەکرد .
چونکہ لە بەرەباییکی رەسەن بوون . درەختی
بابەگەرەیان ، دارسنەوبەرێك بوو . لەو
دارسنەوبەرە کرابوو نەووە کە دارێکی زۆر گەرەو
بەتەمەنی دارستان بوو .

شقارتەکان لە چیشخانەدا لە بەینی چەرخێک
مەنجەتییکی بەقوڵپ لەسەر رەفکەيەك پالیان
دابوووە . بای سەردەمی گەنجیتی خویان دەکرد .
دەیانگوت : ئەو کاتەي کە ھیشتا بەسەر چلی
سەوزەو بووین زۆر لە خوشی و شادی دا بووین .
بەیانێ و ئیواران خوناومان لەسەر دەکەوت . کە
پۆژ بەدەرەووە با تیر خۆمان دەدایە بەر ھەتاوێ .
تەپروتالی بچکۆلەش ھەقايەتی خوش خوشیان
بۆ دەگيپرايەو .

وای چەند خوش بوو کە لەسەر درەختی خۆمان
بووین و تەماشای ئەو دارستانە چروپرەمان دەکرد .
درەختەکانی تر تەنیا ھاوینان بەرگیان لەبەر بوو .
کەچی بەرەبابی ئیمە بەھاوین و زستان بەرگی
سەوزمان پۆشی بوو .

ئاخ ، دونيا بۆ كەس نامىنى ! روژتيكىان داربر
 ھاتن . كووكەيەكى گەورەيان نايەوہ . لەم ھەرايەدا
 خىزانە كەمان كوئىر بۆوہ . گەورە كەمان بوو بە
 دارئالاي كەشتىيەكى نەشميلانەو دلى كوئى
 بوستانىيە بە ناو ئاودا بەھەر چوار نىقلىمى دونيادا
 دەگەرا .

چلە كانى تر ، ھەريە كە كەوتە شوئىنىك . نىمەش
 پىشەمان بوو بۆوہ كە پوناكى بە خەك بىخەشىن .
 ھەربۆيەش ئىمەى ماقوول و خانەدان كەوتووينەتە
 چىشتخانە .

مەنجەلى بەقوئپ ، كە لەتەنىشت شقارتەكان ،
 دانىشتبوو گوتى : « ھەقايەتى من پىچەوانەى
 ئەمەيە . من لەو پۆژەوہ ھاتوومەتە دونياوہ تا ئىستا
 ھەر دەبرژىم دەكوئىم . بەلام زۆر بەو نازارمەوہ
 سەربەرزىم . لەو مائەدا لە ھەموو كەس گەورەترم .

شادى ھەرە گەورەم لە دونيادا ئەوہيە كە دواى
 چىشتخواردن ئاوا بە خاوين و باوينى لەسەر
 رەفكە پال بەدەمەوہو لەگەل ھاورپكانەمدا قسەى
 خوش بگەم .

ئىمە بەدەوام لە ژوورپىن . تەنيا مام دەولك
 نەبى جاروبار بۆ ئاوهينان تا ھەوشەى خوارى
 دەچى .

يەك قاسىدەمان ھەيە قىسەمان بۇ دىنى . ئەۋىش
 زەمبىلە بازىرە . بەلام ھەمىشە قىسە ناخۇشى
 پىيە . زۆر لەمىژ نىيە كۈنەمەنجه ئىك لە داخى
 قىسەكانى لەرزى ھاتى ، ھەزا ، كەوت و پارچە پارچە
 بوو . بەلام مەنجه ئىكى زۆر لاسار بوو .

ئىجا چەرخ ۋەدەنگ ھات و گوتى : « ئىۋە زۆرتان
 چەند لى دا » كە واى گوت بەردوئاسن لىك خشانو
 چەخماخى دا . گوتى : « ئەدى ئىۋارەى خۇش ئاۋا
 دەيىت ! »

شقارتەكان گوتيان : « باشە ، بابزانين
 گرنگترين كەسمان كىيە ؟ »

مەنجه ئىكى گلىنە لەۋى بوو . ھەلى داىەو گوتى :
 « ئەمەن ھەز ناكەم باسى خۇمتان بۇ بىكەم . كە بەزىمى
 ئىۋارە دەستى پىي كىرد ئەۋ ھەلە باسى شىتىكى واتان
 بۇ دەكەم كە ھەموو كەس بىزانى . شىنىكە
 ھەموومان دەتوانين بە شادومانىيەۋە بچىنە
 ناۋىەۋە . زۆر خۇشە . لە نرىك بەلىكە . لە كەنارى
 دانيماركە . »

فەخفۇورىيەكان پىكەۋە گوتيان « ھەستائىكى
 باشە ، پەنگە ھەقايەتەكەى خۇش بى . لەۋانەيە
 بەدلى ئىمە يىت ؟ »

مەنجهلەكە دەستى پىي كىردەۋە : « ئەدى ،

گه نجيٽيم ، لهوٽي ، له ناو خيڙائيكي ڪروهيمن دا برده
سهر .

هه موو ڪه لوپه له ڪان جوان جوان بويغ ڪرايوون .
زهوٽي به ڪه پاك پاك شوو رابوو . هه ر دوو هه فته
جاريڪ په رده يان ده گوڙين . «

گه سڪ له ولاوه هه ٿي دايه و گوٽي : « ڇه ند به
زانايي هه قايه ته ڪه ده گيڙي ته وه . ده ٿي پير مڙ نه و
له بهر ٿاگردان دانيش تو وه هه قايه ته ده گيڙي ته وه !
هه قايه ته ڪه ڇه ند خوشه ! »

ده و لڪ ٿي وه رگر ته وه : « راسته . منيش زورم
رالي به . »

له خوشي يان بازيكي هه ٿي داو گوٽي : « پلوتڪ »
ڪه و ته سهر زهوي .

مه نجه ٿ ڪه هه قايه ته ڪه ٿي ته واو ڪرد .
دوا به نديشي وه ڪو سهره تا ڪه خوشو به تام بوو .
ٿه وه نده خوش بوو هه موو فه خفوريه ڪان له خه نسي
خوشي يان ڪه و تنه ته ڦه ته ڦي . گه سڪ چوو ڇه نگيڪ
ڪه وه ري سه وزي هيٺا و تاجيكي له سهري مه نجه ته ڪه
نا . ده يزاني ٿه وانه ٿي تر به م ڪاره سل ده بن ، به لام
ٿه ويش حسيبي خوي ڪرد بوو . گوٽي : « نه گهر من
ٿه مڙو تاجيڪ له سهري نه و بنيم . پوڙيڪ دي ٿه ويش
تاجيڪ له سهري من ده نيت . »

ھالاۋى ئاگرېش گوتى : « منىش سەما دەكەم !
كەۋتە ھەتپەرىن • ۋاى بىئاندىبايە چۆن لەسەر يەك
لاق ھەتدەپەرى ۋ گەردنى بۆ ئاسمان ھەتدە كېشا •

كۆنە سەرپۆشى كورسى يەك لە قوژبىنىك كەۋتبوو .
ئەۋەندەى تەماشاكرد تا شەقى برد • ھالاۋى ئاگر
گوتى : « ئەرئى ، بۆ تاجىكىش لەسەر مەن ئاتىن • »
تاجىكىشيان لەسەرى ئەۋ نا •

شقارتەكان كە ئەمەيان دىت ، لە دلى خۇياندا
گوتيان : « پەككو ! ئېمە كۆمەتلىكى چەند تەباۋ
تفاقىن • »

پاشان پوويان لە قۆرى چا نا گۆرانى يەك بلى •
قۆرى گوتى سەرمامەۋ تا نەكولىم گۆرانىم
پىئاگوترى • ھەرچەندە بە بەرىدا كەۋتن لە كەلى
شەيتان نەھاتە خوارى • گوتى ئەگەر لە ژوورى
دانىشتىۋ لەسەر مىزى بەردەم پاشاۋ شاژن نەبى
گۆرانى ئاتىم •

كۆنە پەراموۋچەيەكى نووسىن لە دەلاقەيەك
كەۋتبوو • كارەكەرەكە پىئىدەنووسى • ھىچيان
دەرھەق نەدەزانى ئەۋە نەبى كە بەشى ھەرە زۆرى
لەدەۋىت نەقووم كرا بوو • ئەۋىش شايبى بەۋە
دەھات و دەيگوت : « مادام قۆرى چا گۆرانى ئاتى •
پىۋىست ناكات • لە دەرەۋە ، بولبولىك لەناۋ قەفەز

دایه . نه گهرچی دهرسیشی نه خویندوه به لام زور
گورانی ده زانیت . با نهو گورانیمان بو بلیت . «

کتلی ، که یه کهم گویندهی چیشخانه و
دهسته خوشکی قوری بوو ، کوتی : « من به لاهه و
باش نی یه گوی له گورانی باندهی بیانی بگرین .
چما نهو مه له هاو نیشتمانی یه ، چی یه ؟ با زه میله که
نه م بریاره بدات . »

زه میل کوتی : « دلم زور سواره . زور پهستم .
توخوا به زمو رابواردن وا ده بیت ؟ وا باشتر نی یه
هر کهسه له شوینی خوی ئوقره بگریت ؟ با
ماندوو بوو نه که مان به فیرو نه روات . »

هموو پیکه وه هاواریان کرد : « با دانیشننه که
تیک بدهین . »

لهو کاته دا ، دهرگا کرایه وه . کاره کهر هاته
ژووری . هموو رهپ راوهستان . کهس وورتهی
له دم نه هاته دهری .

به لام هموو به دنیایی ده یانزانی هر کهسه
چی یه ؟ و چ جوړه پیاویکه ؟ هر کهسه له دلی خوی دا
ده یکتوت : « نه گهر مه یلم لی بایه ده مکرده
نیواره یه کی خوش ! »

کاره کهر دهستی دا شقارته کانو دای غیرساندن .
نوی ، چون کله یان هاتو چه خماخه یان دا .

شقارتە كان لە دلى خۆياندا گوتيان : « ئىستا ھەموو
 كەس دەزانىت كە ئىمە گرنگترين شمتين . دەزانىت
 چنۆ تيشكمان ھەيە . دەزانىت چەند پوناكين . »
 پرت ، دامردنەوہ .

ئەمە بوو ھەقايەتى كۆرە كە . كە شاژن
 گوى لى بوو گوتى ، « بەپاسنى ھەقايەتتىكى خوش
 بوو . وام دەزانى لەگەل دەكە شقارتە كان لە
 چىشتخانەدام . كچەكەمانت پىرۆز بىت . ھەلالت
 كرد . »

پاشا گوتى : « دەقەبەرمان كردىت . بەياني
 وەرە بىبە . » كۆرە لەو ساتەوہ بوو بە خۆيى .
 تەدارەكى زەماوہنديان رىكخست . شەوى شار
 بوو بە چراخان . كىك و شىرناتى بەبەر مندا لان
 وەر كرا . بوو بە گوى فركانى . مندا ل لە كوچەو
 كۆلانان ھەستانەوہ سەر پەنجەي پى . بە پەنجەي
 دەست فيكەيان كىشا . (خوشى بۆ دووانە . گر لە
 ھەمووانە .)

كۆرە نەختى بىرى كردهوہ ، ئە دلى خۆي دا گوتى :
 « وا چاكە كردهوہ يە كىش بنوئىم ! »

ھەستا ، تۆپ ترەقەو كبرىت و چە كوچ و ھەر
 جۆرە يارى يەكى ئاگرىنى بە خەيالدا ھات كۆي
 كردهوہ و خستى يە نىو چەرخ و فەلەك و سوار بوو ،

فېرى . ووش ، ووش ، ووش . واى بتاندىبايه چۆن
فېرى ! چۆن ھات و چەند بە جوانى تېپەرى !

تورك ، ھەموو لە عاجباتيان ھەلدەپەرىنو بازىيان
دەدا ئاسمان . سۇليان لە پىچ دە بوو ھە ئېرى دە ھات
بە بناگۆييان دا دە پويشت . ناھەق نە بوون . قەت
شتى وايان نەدى بوو . بۆيە بېروايان ھىنا ئەو
خوای توركانە كچى پاشا دە گوازيتهو .

كورە ، چوو لە ناو دارستانى گۆرىن نىشت .
لەدلى خۆي دا گوتى : « بە پىيان دە چمە ناوشار .
بزانم خەلك چىم دەرھەق دەلەين . » قسە كەى ماقوول
بوو . كە چوو چاوى بەو خەلكە كەوت ھەموو سەريان
سورما بوو . ھەريە كە بەجۆرىك باسى دە كرد .
يە كىك دە يگوت : « بە چاوى خۆم خوای توركانم دى .
چاوى وەكو ئەستىرە واىە ، ردىنى سىي
كە فزيوينە . » يە كىكى تر دە يگوت : « دىم لە ناو
پالتويە كى ئاگر دا دە فېرى . فرىشتەى نە شمىل
سەريان لە ناو قەدى پالتوكەى دەرھىنا بوو . »

واى ، شتى سەيروسۆبەتى لە بارەى خۆى
بيستەو !

بۆ پۆزى پاشى ، كە پۆزى زەماوند بوو . كورە
بازرگان گەرايەو ھە ناو دارستانە كە بۆ ئەو ھى سواى
چەرخ و فەلەكە كەى بىي و بېروا . بەلام چەرخ و فەلەكەى
چى ؟ تا چوو ھە چەرخ و فەلەكە كە سووتا بوو ،

کل و کۆی دامردبووه وه . تومه ز کورپه که له کاتی وازی
کردن دا سه رکه بزۆتیکێ له ناو له بیر کردبوو .
ئاگری بزۆته که ی پتوه نووسا بوو کردبوو یه په ژوو .
جا ، کورپه په کی کهوت . دهستی بهر بو .
نهیتوانی بچینه وه لای بوو کێ .

بوو کیش تهو پۆژه تا ئیواری له سه ربانی
راوه ستاو ته ماشای کرد له هیچ لایه نه دیار نه بوو .
کچه ی بهسته زمان تا ئیستاش هه ر له وی چاوه پێیه .
کورپه بازرگانه که ش سه ری هه لگرت و پۆیشت ،
له و پۆژه وه به دونیادا ده گه پێ و هه قایه تان بو خه لک
ده گیریته وه . به لام هیچیکیان به قه ده قایه تی دنکه
شقارته کان خوش نین .

بەرازەوان

هەبوو ، نەبوو ، كۆرەپاشايەك هەبوو .
وولاتیکی لەبەر دەستدا بوو . هەرچەندە وولاتەكەى
بچووك بوو بەلام بايى ئەوەى دەکرد ژنیکی پىبینى .
ئەوینس بیری لەشتیكى وا کردەووە كەوتبووە شوین
ئەو ئیشە خێرە .

بىگومان ئازایەتى دەوى بچیتە داخوای
كچى پاشا . بەلام لەبەر ئەوەى كۆرەخۆى زۆر
ناودێر بوو سەدان كچەماقوول هەبوون بە
سوپاسەووە مێردى پىبکەن ، زاتى پەیدا کردو لە
كچەپاشا چووە پيش . بەلام داخو كچەپاشا پىرازى
دەبى ؟

با گوئى لە هەقايەتەكە بگرین ، بزانی
بەچى دەگات . كۆرەپاشا ، كاتى خۆى كە باوكى مردو
شاردىانەووە . پاشماوەیەك دیتی بنەگولێك لەسەر
گۆرپى باوكى پرواوە . واى بنەگولێكى جوان بوو !

ھەر پېنج سال يەكجار گۈلى دەدا . ئەوجارەش
 تەنيا يەك گۈلى دەدا . بەلام گۈلۈكى يەكجار جوان
 بۇنخۇش . ئەوئەندە جوان بوو ھەر كەسنى چاۋى
 پىۋىكە وتا يە ھەموو خەم و پەژارە يەكى لەبىر
 دەچوۋە . كۈرە بولبولۈكىشى ھەبوو . دەنگى
 ئەوئەندە خۇش بوو دەتگوت ھەمو ئاۋازى ناسكى
 دونيا لە دەنوۋكى بچوۋكى ئەوۋە ھاتتۇتە دەرى .

كۈرە ، گۈل و بولبولەكەى ، ھەريەكە خستە ناو
 قوتوۋىەكە بە ديارى بۇ كچەى نارد .

خەبەريان دا يە پاشا ، گۈتيان ديارى بۇ كچەكەت
 ھاتوۋە . پاشا گۈتى بېھىنن . ديارى يەكەيان برە
 ھۆلى گەورە . كچە پاشا لەوئى لەگەل كارەكەران
 خەرىكى گەمەر رابواردن بوو . خوۋى بە يارى
 (ميوان ميواننى) ۋە گرتبوو .

كە كچە چاۋى بە قوتوۋەكە كەوت . لە خۇشىيان
 چە پلە يەكى توندىلىدا . گۈتى : « واى ناكائەم
 ديارى يە پشيلۈكە يەك بى . » بەلام كە قوتوۋىەكيان
 كەردەۋە پشيلە نەبوو . گۈلەجۋاۋەكە بوو .
 كارەكەرەكان گۈتيان : « ئەيەپۇ ، چەند جوانيان
 دروست كەردوۋە . »

پاشا گۈتى : « نەك ھەر جوانە . ناسكىشە . »
 بەلام كە كچە لە گۈلەكە وورد بوۋەۋە .

شاگه شکه بوو . وخت بوو له پرمه ی گریان بدات ،
گوتی : « بابو ، نه وه ده سترکرد نی یه . کولی
به راستی یه . »

کاره که ره کان گوتیان : « راست ده کات .
کولی کی به راستی یه . » پاشا گوتی : « له وه
که پښ . با بزاین قوتو وه که دی چی تیدایه . »
کردیانه وه . بولبولی کی تیدابوو . بولبوله که
ثاوازی کی نه وه نده خوښی خویند هه موو تاسان .
زمانیان گیرا .

کاره که ر گوتیان : « شتی کی به رزه ! ثاوقه رانی
نی یه . » گزیری کی دهر بار که گوئی له چری که ی
بولبو که بوو گوتی : « نه م بالنده یه سازو ثاوازی ژنه
شیرینه که م دینیتنه وه یاد . دهق وه کو نه وایه . »
پاشا وه ک مندالی کی ساوا نزره ی هاتی و گوتی :
« راست ده که ی . وایه . »

کچی پاشا هه لی دایه « قهت دلم پروایی نادات
نه م بالنده یه بالنده یه کی راسته فینه بیت . »
نه وانه ی دیاری یه که یان هاورد بوو ، گونیان
« با ، با ، باوه پر بکه . بالنده یه کی راسته فینه یه . »
کچی پاشا گوتی : « ده به ره لای که ن ، بزاسم ،
ده فری . »

هه رچه نده دیاری یه که ژۆر نایاب و بئ وئنه بوو .
کچه دلی بئ نه رم نه بوو . له دوو کوپه پاشای نه نارد .
به لام کوپه پاشا نه تهی به رنه دا . دهم و چاوی خزی
به بویاغی ره شو قاوه یی په نگ کرد . شه پقهی
له سه رناو چوو له ده رگهی مالی پاشای داو به پاشای
گوت :

» پاشام خوش بئ . هاتووم به لکو له م کوشکهی
ئیه دا کار یکم ده ست که وی .«

پاشا گوتی : «هم ! بلیم چی ؟ با بزانم . نا ،
یه کیکمان ده وی بۆمان بچیتته بهر به رازان .«

کوپه پاشا ، رازی بوو . بوو به به رازه وانی
مالی پاشا .

له خوارئ ، له ته نیشته گه وری به رازان
ژووریکی خراپو و چکه یان دایه . پوژ تا ئیواره ئیشی
ده کرد . ئیوارئ ، مه نجه لیکي به قولپی هه بوو ،
له سه ر ناگری داده نا . مه نجه له که ده و ران ده وری
زه نگولۆ که بوو . که ده کولۆ . زه نگوله کان
ده زرگانه وه . ناوازیکی ژۆر خوش و دیرینیان
لی هه لده ستا .

هه بهوو ! ئۆگستینی نازیز ،

ئه وهی هه بوو . هه مووی چوو ، چوو ، چوو .

عه نتيكه له وه دا بوو نه گهر ده ستت بدایه بهر

ههلمى مه نجه له كه بۆنى هه موو چيشته كانى نهو
شارهت ده كرد . ده تزانى كى چى لى ناوه ؟ و كى چى
ناماده كردوه ؟

نهو مه نجه له له كوئى ، گوته كه له كوئى ؟ !

روژيكيان كچى پاشا له گه ل كاره كه ران به پياسه
چونه گه رانى . كه به لاي زوورى به رازه وان دا
تى به رين كچه گوئى له ناوازه كه بوو . به بى ده نكى
دانىست و گوئى لى راگرت . چونكه خويشى گورانى
« هه يهو ! ئوگستىنى نازيز » ده زانى . به لام هه ر
نيوهى ده زانى .

كچه كه گوئى له م ناوازه به رزه بوو ، له دلى
خوى دا گوته : « نه دى بۆچى من ته نيا يه ك پارچه ي نهو
گورانى يه ده زانم ؟ دياره نهو به رازه وان ه
هونه رمه نديكى به هره وه ره . »

له كاره كه ريكى راخوړى : « كچى ، برؤ لهو
به رازه وان ه برؤ ژوورئ . داواى لى بكه داخو نهو
ناميره به چنه د ده فروشيت ؟ »

كاره كه ره كه غارى دا چوو ، به كورپه ي گوت :
« نهو مه نجه له به چنه د ده دهى ؟ »

به رازه وان گوته : « به ده ماچى كچى پاشا . »
كاره كه ره كه قيراندى : « وه يش ، خا نه كا ،
بيسو چه په ل . »

به رازەوان گوتی : « ئەو یە . مالی خۆمەو
 بە کەمتری نادەم »
 کە کارە کەرە کە گە پرایەو ، کچە پاشا لی ی پرسی :
 « ھا ؟ چ بو ؟ چی گوت ؟ »
 کارە کەرە کە گوتی : « ناما قوتی یە کی خراپی کرد ،
 ناگوتری ! »
 کچی پاشا گوتی : « چی یە ؟ چی گوت ؟ قەیدی
 ناکا بیتی . »
 ئەویش بە چە قسە ی به رازەوانی پی را گە یاند .
 کچی پاشا گوتی : « با برو ئەو خویری و
 نا کەس بە چە یە . »
 لی دا پۆشت . نەختیک دوور کەوتەو .
 دیسان زەنگولە کان زرنگانەو :

هە یهوو ! ئۆگستینی ئازیز ،

ئەو ی هە بوو . هەمووی چوو ، چوو ، چوو .
 کچی پاشا بە کارە کەری تاینی گوت : « گویت
 لی بۆ . برۆ لای به رازەوان و پی ی بلی مە نجه تە کە ی
 بە دەماچی کارە کەرە کەم نادات ؟ »
 به رازەوان وە لآمی ناردەو : « نەختیر . دە ماچی
 کچی پاشا . ئە گەر نا مە نجه تە کەم نادەم . »

مە كچى پاشا ئەم قەسە يەي بېستەو ، گوتى :
مە تىۋىكى چەند ئىسبەك گرانە . قەيدى نى يە . بەلام
كارەكەرىنە ، ئىۋە دەورم بگرن تا كەس نەمىنى .

كارەكەرەكان ھەر چوار دەورىان گرتو
كراسيان فش كردهو . بەرازەوان دەماچى خۇي
كردو كچى پاشا مەنجهلەكەي وەرگرتو رۇيشت .

ئاي كورپىنە چەندىيان ھەوەس پىھات . وەخت
بوو لە خۇشىيان پەروبال دەرکەن . ئەو ئىۋارەيە
تا مال نووستىنان و رۇژى پاشىش تا ئىۋارى
مەنجهلەكە ھەر كولا .

ھەر لە بارەگاي پاشاۋە بگرە تا دەگاتە دوكانى
پىنەدۆز دەيانزانى ھەر ئاگردانىكى شار چىتىدا
لەدەندرى .

كارەكەر كەوتنە چەپلەكوتان و ھەلەكەسەما :
« دەزانىن كى شۆرباي خۇشرو كىكى ھەيە ؟
دەزانىن كى مزەورەو گۆشتى ھەيە ؟ چ لەو خۇستەر
دەبىت ؟ !

خاتوونى ھەرەمسەراي شاھانە پىگوتىن :
« راستە ، خۇشە ، بەلام نرەكەي گرانە . كچى
بابان كورپىنە ئەمەن كچەپاشام نەكەن ئەو بھىنىيەم
بەنەدەرى . ھەيام دەچىت ! »

ھەموو پىكەۋە گوتىيان : « ئەيەرۇ ،

قەت گەسىسى . خانم قىسەى وا گوو دەگەى ؟ شتى
وا چۆن دەبىت ؟ »

بەرازەوان - يا بلىتىن كوپە پاشا كە ، چونكە
ئەوان نەياندە زانى كوپە پاشايە ، ھەر بە
بەرازەوانى تى دەگە شتىن . - پوژ نەبوو خۆى بە
شتىكە وە خەرىك نەكات و عاجباتى يەك نە نوپىنى .

نەمجارەيان شەقشەقەيەكى دىروست كرد . كە
بات بەدايە سەماو ھەلپەركىيەكى واى دە كردو
ئاوازيكى واى دەخويند لەوەتى دونيا دونيايە شتى
وا نەبوو وە نابىت .

دىسان كچە پاشا بەوى دا تى پەپى .
ھەلوەستەيەكى كرد . گوتى : « ئەمە خۆشە ، ئەدى .
قەت بەزمو ئاوازي وا خۆشەم نەبىستووە . »
بەكارە كەرەكەى گوت : « كچى ، پوژ ژوورى .
پىي بلى داخو ئەو ئامىرە نرخی چەندە . بەلام
پىشەكى پىي بلى ئەمجارە ھىچ ماچى نادەمى ، ھا ! »
كارەكەر لە بەرازەوانەكە چووە ژوورى و
داخوازي كچى پاشاى پىي پراگەياندو ھاتەو و بە
كچەى گوت : « خانم ، سەد ماچى كچى پاشاى
دەوئىت ! »

كچى پاشا گوتى : « ديارە لىي گۇپراوہ . »

لىي دا پوئىشت . نەختى دووركەوتەوہ .

سه نكرايه وه . له شوپين خوى چه قى . گوتى :
«نهمن كچه پاشام . پيوسته هونه رو هونه رمه ندان
هان بدهم . كچى برؤ پى بلى با وه كو دوينى ده
ماچ لهمن بكات و نه وه دى له كاره كه ريكم » .

كاره كه ره كان گوتيان : « وه يش ! ئيمه شتى
وا قبول ناكه ين » كچى پاشا گوتى : « چى تيدايه .
كه من ماچى بدهمى ئيوه بو نايدنه ؟ نه وه ش بزائن
كر يتان ددهمى . به لاش نى به » .

كاره كه ره كه چووه لاي به رازه وان و داواكه
پى پراگه ياند . به رازه وان گوتى : « سه دماچى
كچى پاشا . نه گهرنا ههركه سه له مالى خوى » .
كچى پاشا گوتى : « قهيدى نى به . به لام ئيوه
ده ورم بگرن » .

كاره كه ره كان به نه لقه وهستان ده وريان گرت .
نه ويش له گهل به رازه وان دا كه وته ماچ و مووچ و
پاموسان .

به پريكه وت ، پاشا له و كاته دا چووه سه ربانو
چاوى به وه هرايه كه وت ، گوتى « په ككو ! نه و
حه شامه ته چى به لاي گه وپى به رازان » . چاوى
هه لگلوقت . عهينه كى كرده چاو . « ها ، كاره كه رن
يارى ده كه ن . با بچم بزائمه سه له چى به » .

قوندره سؤلانى كرد بووه پى . پاژنه س

هه لکیشاو چوو .. به ته نکاوی چوو !
 که گه یشته ههوشی ، لی یان چوو پش . کهس
 ناگای لی نه بوو . کاره که ره کان خه ریکی زماردنی
 ماچه کان بوون . چونکه نه یانده ویست کابرا نه
 ماچیک زیاتر بکات و نه ماچیک که متر . پاشا
 هه ستایه وه سهر په نجهی پیو ته ماشای کرد . که
 دیتی به رازه وان و کچه که ی له باوهشی یه کترن و
 یه کدی ماچ ده کهن ، گوتی : « وهی ، وهی ،
 نه واومان کرد . نه وه چی یه ؟ »

به رازه وان له ماچی هه شتاو شه شه مین دا بوو که
 پاشا قینی جوشاو لنگه پیلاویکی سره وانه سهری
 هه ردوو کیان و گوتی : « برپون ، له م وولاته
 نه مینن ! »

به رازه وان و کچه که ی له وولاتی خوی شار به دهر
 کرد .

کچه دانیششت و فرمیسکی داباراند . به رازه وانیش
 ما سهر کونه ی بکات . له و کاته دا دایکرده بارانی .
 کچه که و ته خویندنه وهی نه زیر ژکان : « وای له خوم
 مل به کوینتی سهر به ههشی ، چاره پرهشی . چون
 میردم به کورپه پاشایه که نه کرد ؟ »

به رازه وان چوو په نا درهختیک . بویاگی ره شو
 فاوهیی له دهم وچاوی خوی شووشت . به رگی کون و

چلكنى فرى داو دەستە بەرگىتىكى شاھانەى كرده بەرو
 چوۋە بەردەم كچە . ئەۋەندە قۆزو جوان بوو كە كچە
 چاۋى پىي كەوت ، خۆى بۆ چەماندەۋە . كوپە
 پىي گوت : « تازە سوۋدى نىيە . تۆم لە بەرچاۋ
 كەوت . بە كوپە پاشايەكى كۆكۈ بى تاۋان رازى
 نە بوۋى . رىزى گول و بولبولت نە گرت ، چوۋى بۆ
 لەستۆكىكى ھىچ ماچتدايە بەرازەۋان . مەن وتۆ
 بۆيەك نابىن . پىكەۋە ھەلناكەين . ھىوام
 شادومائىتە . بەخىر بىمىنى . »

ۋاى گوت و پۆيشت . گەپايەۋە ۋولاتى خۆى و
 كچە تا بەردەرگاي مالى لە دوى چوۋ . كوپە دەرگاي
 لەسەر خۆى خشت كىلىلداۋ شمشىرەى پەپىش
 كرد .

كچەش ھەر ھىندەى بۆ مايەۋە . لە دەرەۋە
 پاۋەستاۋ ھەلى كرده گۆرانى :

ھەيھوو ! ئۆگستىنى ئازىز ،

ئەۋەى ھەبوۋ . ھەموۋى چوۋ ، چوۋ ، چوۋ .

كوورك

هەندى جار كە پاش وەشت و چەماخە ،
بە تەنەشت تەبارەى گەنە كووركدا دەپۆى ، دەبينى
سووتاوە و پەشدا گەپاوە . دەلى ئاگرى لەسەر
كراوە تەو . دەشتەكى دەلىن برووسك لى داوە .
بەلام دەزانى برووسك بۆچى لى داوە ؟

چۆلە كە يەك مەسەلە كەى بۆ من گىپرايەو و منىش
بۆ تۆى دەگىپمەو . چۆلە كە كەش بەش بەحالى
خۆى لە پىرەدار چنارىكى بىست بوو كە لە قەراغ
تەبارە گەنە كە بوو . ئىستاش ھەر لەوئى .
چنارىكى زۆر گەورەو بەھەيبەتە . گپنى گپنى
بوو . ناوقەدى شەق بوو . كلۆر بوو . گياو
لاولاوى تىدا پوواوە . پىر بوو و كووپ بۆتەو .
چلەكانى وەكو پرچى سەوزو درىژ شۆر بوونەتەو
سەر زەوى .

ئەو ناو ھەمووى تەبارەيە . تەبارەى دەپە ،

جۆ ، هەرزن ، گەنم ، هەرزن که پی دەتات و
دەلەریتەووە وە کو بالەفرە ی چۆلە که زەردە ی سەرچل
وايه .

ئەو تەبارانە زۆر بەشانا زی یەووە بوویان
کردبوووە ئاسمان . تا گەورە تر دەبوون لە بی فیزی یان
زیاتر دەنووشتانەووە . یەکی لەو تەبارانە . تەبارە ی
گەنم بوو . ئەو تەبارە گەنمە یە کسەر لە بین
دارچنارە کەووە هەستا بوو . بەلام ئەو گەنمە وە کو
دانەوێلە کانی دی نەدەچەمایەووە . زۆر خورت و
سەرگەرم بوو . لووتی ئەو نە بەرز بوو نە بیتهووە .

گەنمە که روژیکیان رووی کردە دارچنارە کەو
پێی گوت : « گۆلە کانم بەقەد هەموو دانەوێلە کانی
ئەم ناوە دەبیّت . لەوان جوانتریشم . گۆلە کانم
وە کو کولووکەسیۆ وان . هەر زینە تە تەماشام
بکەن . ئەری پیرە دارچنارە که ، کەس دەناسی لەمن
جوانتر بیّت ؟ »

دارچنار سەری لە قاندا ، وەك ئەو ی بیّت :
« ئەدی چۆن ، زۆری لەتۆ جوانتر هەن . »

گەنم لەرکان شەقی برد . گوتی : « برۆ ، هە ی
پیرەداری ووپوگیژ . ئەو نەدە پیر بووی گیات لە
وورگدا رواوە . قسە ی وا چۆن دەکەیت . کێ هە یە
لەمن جوانتر بیّت ؟ »

زریان ره سه بایه کی توند هه لی کرد . که گه یشته
 زیان هه موو گوله کان په لکیان داخستو سه ری
 نه زمین دانه واند . به لام که نمی که پوو بلند فیت
 راه ستا . سه ری هه لکیشا . هه موو پیان کوت :
 « پیای چابه وه کو ئیمه سه ر دابنه وینه . »

گه نم گوتی : « سو سه ر دانه واند نیان
 نه گوتوه . »

دانه وینه کان هاواریان کرد : « وه کو ئیمه
 سه ر دابنه وینه . فریسته ی ره شه با به سه ر
 سه زمان دا ده روا بالی وای پیوه یه له هه وره کانه وه
 تا سه ر زه وی پان بۆته وه ، بتگاتی لیت ده داو
 ده تسووتینی . ماوه ی پارانه وه ت نادات . »

گه نم گوتی : « قه ت ناچه میته وه . »

پیره دارچنار پیی گوت : « گوله کانت پیوه ده وه
 لاسکه کانت بچه مینه وه . هه وراز مه پروانه .
 برووسکه وه وره تریشقه یه . بنیاده میش ناویرن
 شتی وا بکه ن . چونکه که ته ماشای چه خماخت کرد
 مانای وایه له خوا راده مینی . نه ویش یه ک تروسکه ی
 بهر هه ر که سیک بکه وی کویری ده کات . نه خوازه لا
 ئیمه که زۆر له بنیاده م که مترین . ته گه ر بویرین
 شتی وا بکه ن خوا بزانی چیمان به سه ردیت . »

گه نم گوتی : « ئیمه بۆ له بنیاده م که مترین ؛ ده وا

سهیری ئاسمانم کرد . چی دهبی با بیی ! »

بهه جۆره بهبایی بوون و لووت بهرزی یهوه سدری
کئیل کردهوهو چاوی بری یه ئاسمان .
بروسکه یه کی وای هاویشته دونیا بوو به یهك پارچه
گروبلئسه .

په شه باهات و تی په پری . دونیا کپ بووه وه .
گولئی دانه ویله کان قیت بوونه وه . بهو بارانه له
زاخ درانه وه . کهوتنه هه لمژینی هه وای پاکو
بی گهرد . کهچی گه نمه که کهوته بهر برووسکه و
سووتا بوو به په ژوو . بوو به کوورک . بوو به
بژاریکی بی سوود .

پیره دارچناریش چله شوپه کانی له بهر (با) دا
راژه ند . دلۆپه بارانی زلزل له گه لا سه وزه کانی
کهوتنه خواره وه . ده تگوت بنیاده مه و فرمیسک
ده پترئی . چۆله که لی یان پرسی :

« دره خته که ! بۆ ده گری ؟ دونیا خوشه .
ته ماشاکه دونیا چه ند جوان ده بریسکیتته وه . هه ور
چۆن ده پروا . نه و گول و نه مامانه بۆن که . نه و
گریانه ته له چی یه پیره دارچنار ؟ »

دارچنار هه قایه تی رکه ستووری و لاملی
که نمه که ی بۆ گتیرانه وه . تی کی یاندن چۆن که نمه که
به سزای خوی گه یشت و سووتا و بوو به کوورک .

دونیا ئاوايه .

منیش که ئەم هه قایه تهه بۆ گێڕانهوه ، ئەوه له
چۆله که یه کم بیست . ئیواره یه کیان داوام لی کرد
هه قایه تیکم بۆ بکات ، ئەویش ئەمه ی بۆ کردم .
(نازانم به دلتان بوو یان نا ؟)

کورپه چه توونه که

هه بوو نه بوو ، پیره شاعیریک هه بوو . زور
به روحم و میهره بان بوو .

ئیواره یه کیان له ماله وه دانیشتبوو . بوو به
به فرو باران و کپیوه یه کی زور تووش . باران وه
کوټکی ده ونخوون ده هاته خواری . به لام شاعیره که
به دلنیایی له بهر ئاگردانی دانیشتبوو . تکزکز سیوی
ده برژاند .

شاعیره که پیاویکی نه وه نده میهره بان و دلنهرم
بوو . له دلی خۆی دا گوټسی : « ئیستا هه ر-
به سته زمانیکی له ده ره وه بی ده بیته مریشکی
ئاوه پرووت کراو . جینگه ی ته قه لیککی له شی به ووشکی
نامینتی . »

له و کاته دا یه کیك له ده رگه ی داو به ده م گریان وه
هاواری کرد : « مائی ، ده رگام لی بکه نه وه . له بارانی

هه لا تووم . له سه رمان قه سریم . « بارانیس خورخوړ
ده هاته خوارئ . (با) گڼه ی ده هات و په نجه ره کانی
پاده ژه نی .

پیره شاعیره که چوو ده رگای کرده وه . دیتی
کورپکی بچکوله له به رده رگا وه ستاوه .

کورپه رووت وقوت بوو . ناوی له پرچه دریزو
زیرینه که دا ده چوپایه وه . له سه رمان هه لده رزی .
نه گهر نه هاتایه ژووری قنیاتی له بهر ده برا .

پیره شاعیره که دهستی کرت و گوتی : « گچکهل ،
وهره ژووری . خوت گهرم بکه وه . شه راب و سیوی
برژاو بخو تو کورپکی زور قشت و بچو و کی ! »

پراسته . کورپه کورپکی زور قشت و نازدار بوو .
چاوی وه کو نه ستیره ی گهش وا بوون . پرچی
زیرینی که ناوی لی ده چوپایه وه زور جوان گلواره ی
به ستبوو . ده تگوت بیچووه فریشته یه . به لام
له سه رمان زهرده لگه پرا بوو . چرک وه وړ ده له رزی .
که وانیکی به دهسته وه بوو . به لام که وانه که له بهر
بارانی ته پربوو ، ئیشی نه ده کرد . تیره کانی خاو
ببوونه وه .

پیره شاعیره که له بهر ناگردانی دایشتو
کورپه بچکولانه کی له تهنیشته خوی دانا . پرچی
گوشی و ناوی لی چوپانده وه . دهسته بچو و که کانی

له نپو له پي خوۍ دا گهرم گرده وه ،
كوړه بوو ژاړه وه . كولمه كاني گه شانه وه .
بازيكي له خوۍ هه ل داو به ده وري شاعيره كه دا كه و ته
سه ما .

شاعيره كه ليۍ پرسى : « گچكل ، ناوت چي به ؟ »
كوړه وه لامى دايه وه : « ناوم كيوبيده . نامناسى .
ته وه ته كه وانه كه م ، تيري پي داو يم . ته ماشا كه باران
ليۍ كرده وه . هه لي برينگانده . مانگ چه ند جوان
ده دره وشي ته وه . »

پيره ميړد گوتي : « كه وانه كه ت كه لكى ني به .
پزيوه . »

كوړه كه وانه كه ي به رز كرده وه . ته ماشايه كي
كرد . گوتي :
(نه پزيوه . ئاي ووشك بو ته وه ! هيچي لي نه هاتو وه .
ژي به كه ي تونده . با تاقي بكه مه وه .)

كه وانه كه ي را گرت . تيريكي هاويشته به ري .
نيشانه ي له سهر دلي شاعيره كه گرت و ليۍ داو
گوتي : « خو ديتت كه وانه كه م نه پزيوه . » له تريقه ي
بيكه نيني داو ده رپه پي .

ئەو كۆرپە چەتوونو سېلەو چىراغە دالى
شاعىرە كەي پىكا . كە سكى پى سووتاو ھىنايە
زورى و شەرابى دەرخوارد داو باشتىرىن سىنوى
پىشكەش كرد .

شاعىرە كە برىنىكى گەورەي كەوتە دل . راكشاو
ھاوارى كرد :

« ئاخ ، كىوبىد ! مىندالىكى چەند سېلەو
بى ئەمە كە . باسى ئەو بى ئەمە كىيەي بۆ ھەموو
مىندالان دەكەم بۆ ئەو ھى وورىاي خۇيان بن و يارى
لەگەلدا نەكەن . چونكە ئەگەر لەگەمان پىكى بگەن ،
بۆ ھەل بگەوى ئازارىان دەدات . »

شاعىرە كە ھەموو كۆرۈكچە خۇشەويستەكانى
خۆي لە كىوبىد وورىا كىدەو . بۆ ئەو ھى
خۆيلى لادەن و نەكەونە بەر زەبرو تەلەكەو
فەلەكانى .

بەلام كىوبىد زۆر كەوۆو ھىلەبازە ئەوايش
نەفرە دەدات .

كاتىك كۆر لە قوتابخانە دىنەو . دەچى
چاكەتىكى رەش لەبەر دەكات و كىيىك لەبن ھەنگل
دەنى و قەرەبەقەرىيان دەپروات . ئەوانىش نايناسن .

وا ده زانن تهویش قوتابییه . لهخوی نزیك
ده كه نه وه . قۆلی له قۆلی هه لده كینسن و ده پۆن .
كه خافلان ، كورپه ، خۆیان لى داده نووسینی .
تیریکیان ئاراسته ی سهر دل ده كات .

كچیش تهو كاته ی كه له خویندن دینه وه . یا نه و
كاته ی كه له کلیسه دان ، تووشی تهو كورپه ده بن .

تهو كورپه چه توونه له هه موو شوینیک به دوای
خه لكه وه یه . له تیا تر ودا ده چیته ناو چل چرای بن
ساپیته و خۆی له وى مه لاس ده دات . وهك ئاكر
داده گیرسى . خه لك وا ده زانن چرایه . گووى
ناده نى .

هه ندی جاریش ده چیته باخچه ی پاشاو ته ماشای
رمبازی و ته پادانى ده كات .

دوور نه چين هه ر تهو كورپه بوو جارێکیان نیری
له دلی دایك و باوكی تو دا . تو لى یان بېرسه . بزانه
چ ده لى ن ؟

واى تهو کیو بیده مندالێكى به دو لاسارو
به چیریه . له دوو خه لك نابیته وه .

كورپینه ، وریا بن . خۆتانى لى بپارێزن .
له بیرتان نه چى تیری له دلی داپیریستان داوه . به لام
له میژه .

دەك ئەسكوردت شكى ، كيوييد ، بۆ خۆت و
پەشتت . مندالينه ! من ھەر ھىندەم لەسەرە كە
ووريام كردنەوہ . ئەوا زانيتان كيوييد منداليكى
بىي حال و بەدكارو شەپفروۆشە . جا ئۆۈش كەيفى
خۆتانە . .

بەرگ دەستکردى (دارا محمد على) يە .

نەم كتيہ (۳۰۰۰) دانەى لى چاپ كراوہ

لە كتيخانه نيشامى بەغدا ، ژمارە (۱۷۷۹) ى سالى

(۱۹۷۹) ى دراوہ تى .

نرخى (٣٥٠) فلسفه

چاپخانه مى. اکوادش..

بمغدا - ١٩٧٩